

B&W Adviesnota

Onderwerp	Bestuurlijke reactie Onderzoek Armoede en ongelijkheid in de gemeente Venray
Zaaknummer	
B&W datum	24 september 2024
Naam steller	Medewerker team Maatschappelijke Ontwikkeling
Teammanager	Teammanager team Maatschappelijke Ontwikkeling
Portefeuillehouder	Martin Leenders

Besproken met portefeuillehouder?

Ja, met Martin Leenders op 17 september 2024

Openbaarheid

Ja, na het informeren van betrokkenen.

Bevoegd orgaan

B en W

Ter kennisname aanbieden aan Commissie Leven en gemeenteraad.

Advies

1. Een bestuurlijke reactie op het Onderzoek Armoede en ongelijkheid in de gemeente Venray van de Rekenkamer te geven via bijgevoegde brief.

Inleiding

Op 4 september 2024 is de conceptrapportage Onderzoek Armoede en ongelijkheid in de gemeente Venray van de Rekenkamer ontvangen. We zijn in de gelegenheid gesteld een bestuurlijke reactie te geven op de conceptrapportage.

Beoogd resultaat

Een bestuurlijke reactie te geven op de conceptrapportage Onderzoek Armoede en ongelijkheid in de gemeente Venray.

Argumenten

- 1.1 Zodat de Rekenkamer op de hoogte is van de bestuurlijke reactie op het onderzoek Armoede en sociale ongelijkheid in de gemeente Venray.*

Kanttekeningen of risico's

N.v.t.

Communicatie

De brief wordt na vaststelling door uw college via de griffie ter kennisname gebracht aan de leden van de gemeenteraad.

Financiële gevolgen

Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen.

Vervolgtraject besluitvorming

N.v.t.

Evaluatie

N.v.t.

Bijlagen

1. Bestuurlijke reactie op onderzoek Rekenkamer
2. Rekenkameronderzoek Armoede en Sociale ongelijkheid

Naslagwerk

N.v.t.

Rekenkamer gemeente Venray
t.a.v. mevrouw J. Hendrickx, voorzitter

Datum 24 september 2024

Ons kenmerk

Pagina 1 van 5

Behandeld door Ilse Veugen

Datum uw brief 4 september 2024

Uw kenmerk

Onderwerp Bestuurlijke reactie Onderzoek Armoede en ongelijkheid in de gemeente Venray

Geachte leden van de Rekenkamer, mevrouw Hendrickx,

Op 4 september 2024 ontvingen wij van u het Rekenkamerrapport Armoede en ongelijkheid in de gemeente Venray. In lijn met de Verordening rekenkamer gemeente Venray heeft u ons verzocht om binnen tenminste 2 weken te kijken naar feitelijke onjuistheden. Om dit zorgvuldig te kunnen doen hebben wij afgesproken dat wij uiterlijk 24 september onze reactie zouden sturen. Bij deze treft u onze reactie aan.

De onderzoeksvraag en aanbevelingen

In het onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Welke middelen zet de gemeente Venray in om armoede en sociale ongelijkheid tegen te gaan en in hoeverre zijn deze doeltreffend en doelmatig?

Deze hoofdvraag wordt in het rapport beantwoord aan de hand van een korte beantwoording van de verschillende deelvragen. Aan de hand van deze korte beantwoording volgen op de verschillende onderzoekaspecten de conclusies. Naar aanleiding van de conclusies doet het onderzoeksbureau de volgende aanbevelingen:

1. Versterk de verbinding tussen 'de omgeving' (netwerkpartners) en de gemeentelijke afdelingen.
2. Behoud als gemeente regie, ook als er in de uitvoering een belangrijke rol voor netwerkpartners is weggelegd.
3. Maak heldere afspraken over casusregie met netwerkpartners en tussen verschillende gemeentelijke afdelingen.
4. Ontwikkel een werkwijze (binnen de huidige beleidskaders) specifiek gericht op inwoners met weinig vertrouwen in de overheid en inwoners die nu moeilijk worden bereikt.
5. Ga kaderstellend in gesprek met partners en de gemeenteraad over de ontwikkeling van het Venrays Informatiepunt.

6. Benut de gegevens en kennis van netwerkpartners bij het doorontwikkelen van de monitoring van doelbereik.

Enkele opmerkingen van feitelijke aard

Wij zijn in de gelegenheid gesteld om op het feitencomplex in het conceptrapport te reageren. Dat hebben wij op 9 juli 2024 gedaan. Een deel van deze reactie is overgenomen, een aantal opmerkingen echter niet, waardoor wij van mening zijn dat er nog enkele onjuistheden in het rapport zijn vermeld. Het gaat daarbij om:

- De opzet van het Venrays Informatie Punt (hierna: "VIP").
Het VIP is een initiatief van Synthese, MEE, Vincent van Gogh, MetGGZ en Match voor vrijwilligers. Het VIP fungeert als een centraal loket waar inwoners niet alleen antwoorden op hun vragen kunnen vinden, maar ook een gemeenschap van betrokken individuen ontmoeten die zich inzetten voor het welzijn van de inwoners van gemeente Venray. Het doel van het VIP is het hebben van één centrale toegang voor de inwoner (meerdere locaties zijn mogelijk op termijn), alle vragen van inwoners komen goed terecht (bij wie de vraag in eerste instantie ook gesteld wordt), initiatieven en spreekuren worden gebundeld en professionals werken onderling constructief samen om de inwoner zo goed mogelijk verder te helpen. Het VIP betreft een groeimodel met de wens om op termijn een samenwerking op te zetten tussen het VIP en andere partners alsook de gemeente. De gemeente is doorlopend in gesprek met het VIP over de verdere ontwikkeling van het VIP.
- De conclusie dat het bereik van de regelingen achterblijft.
Het klopt dat we met onze regelingen niet de gehele doelgroep bereiken en dat het meten van het precieze bereik ingewikkeld is. We zien dat het met enkele kanttekeningen wel mogelijk is. Zo zien we als deelnemer aan de benchmark Armoede en Schulden dat het bereik van de verschillende regelingen afgezet tegen andere gemeenten bovengemiddeld is.
- De conclusie dat de inzet om het bereik van de regelingen te vergroten niet volledig aansluit bij de inwonerssamenstelling.
U geeft aan dat de capaciteit van de ervaringsdeskundige beperkt is om de doelgroep met schaarste te bereiken en het beleid effectiever te maken. Het klopt dat de capaciteit van de ervaringsdeskundige beperkt is, er zijn binnen Vroegsignalering echter meerdere contactpogingen dan enkel vanuit de ervaringsdeskundige. Bijsturing op de werkwijze binnen Vroegsignalering vindt periodiek plaats naar aanleiding van ervaringen en nieuwe (landelijke) inzichten. In de bredere opgave zijn er meer partners dan enkel de ervaringsdeskundige waarmee wordt samengewerkt om deze doelgroep te bereiken en het beleid effectiever te maken.
- De conclusie dat er door de gemeenteraad niet structureel gesproken wordt over het tegengaan van ongelijkheid.

Als gemeente bevorderen wij met ons beleid gelijke kansen. Het tegengaan van ongelijkheid is niet onze gemeentelijke taak.

Onze reactie

We zien in het onderzoeksrapport veel positieve feedback, zo geeft het onderzoeksbureau aan dat de gemeente Venray een uitgebreid en passend aanbod heeft in de dienstverlening aan de kwetsbare armoededoelgroep, een ambitieus armoedebeleid voert, er heldere casusregie is, er veel ruimte is om maatwerk te bieden in bijzondere gevallen en de gemeente relatief goed zicht heeft op de resultaten van het beleid en de beleidsinzet. Dat is een fijne constatering. We zien ook een aantal aanbevelingen waarop wij hieronder onze reactie geven.

1. Versterk de verbinding tussen 'de omgeving' (netwerkpartners) en de gemeentelijke afdelingen.

We scharen ons achter deze aanbeveling. Met zowel de kadernota Sociaal Domein als de Aanpak van armoede en schulden 2024-2028 wordt expliciet ingezet op het versterken van de omgeving. Een van de manieren waarop we dit doen is het bevorderen van samenwerking door het faciliteren van ontmoeting en kennisdeling. Een voorbeeld is een structureler overleg binnen het netwerk Armoede. In het tweede kwartaal 2024 is gestart met periodieke casusoverleggen binnen het netwerk Armoede. Dit versterkt inderdaad de kennis van en verbinding tussen enerzijds de netwerkpartners, waaronder zowel professionals als vrijwilligersorganisaties, en anderzijds de gemeentelijke organisatie. In deze sessies sluit niet enkel de accounthouder aan maar ook consulenten vanuit Schulddienstverlening en Participatiewet. Binnen verschillende samenwerkingsverbanden wordt ook gekeken naar de verhouding met andere overlegstructuren, zoals het zorgnetwerkoverleg en het VIP.

2. Behoud als gemeente regie, ook als er in de uitvoering een belangrijke rol voor netwerkpartners is weggelegd.

We scharen ons achter deze aanbeveling. Sinds eind 2023 vinden er structurelere overleggen plaats met het netwerk Armoede en wordt in deelsessies samen gekeken naar 1) het realiseren van een eenvoudigere aanvraag (en beoordeling) en 2) casusoverleggen waarin zowel vanuit professionals als vanuit vrijwilligersorganisaties casuïstiek wordt ingebracht. Binnen het netwerk wordt in gezamenlijke sessies besproken waar we staan als netwerk, wat de behoefte is en hoe we verder gaan. Naast deze sessies binnen het netwerk, vinden er ook periodiek accountgesprekken plaats, dit in overleg met de netwerkpartners. In deze periodieke accountgesprekken zijn onder andere de uitvoering van werkzaamheden, mogelijke knelpunten en de samenwerking met andere partijen vaste agendapunten. Een nadere concretisering in het delen van informatie kan wat ons betreft inderdaad nog plaatsvinden en nemen we mee in de eerstvolgende accountgesprekken.

3. Maak heldere afspraken over casusregie met netwerkpartners en tussen verschillende gemeentelijke afdelingen.

Uitgangspunt van de gemeente Venray is dat de inwoner zelf in eerste instantie de regie heeft. Als een inwoner dit niet kan is de ondersteuning er mede op gericht om deze regie weer zelfstandig of met behulp van de omgeving op te kunnen pakken. Dit is ook doorlopend onderwerp van gesprek met netwerkpartners en verschillende gemeentelijke afdelingen, waar wenselijk worden hier inderdaad afspraken over gemaakt.

4. Ontwikkel een werkwijze (binnen de huidige beleidskaders) specifiek gericht op inwoners met weinig vertrouwen in de overheid en inwoners die nu moeilijk worden bereikt.

Op 9 mei 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met de Aanpak van armoede en schulden 2024-2027. Sinds de vaststelling van dit beleid wordt op verschillende manieren inzet gepleegd om het bereik van de verschillende regelingen en dienstverlening te vergroten. Zo zijn we gestart met het ambtshalve beoordelen van inwoners die ons bekend zijn en zoeken we nadrukkelijk de samenwerking op met onze netwerkpartners voor het bereiken van inwoners die bij ons niet bekend zijn, bij hun wel of ook nog niet. Vanuit de bouwsteen Houding & gedrag wordt ingezet op waarderende keukentafelgesprekken waarbij de inwoner centraal staat en er vanuit positieve gezondheid wordt gekeken naar de mogelijkheden. Dit bevordert het vertrouwen van de inwoner in zichzelf en de overheid. Daarnaast wordt vanuit de bouwsteen Communicatie ook nadrukkelijk ingezet op variatie in de wijze waarop we de verschillende doelgroepen bereiken. Dit betreft een beleidsdoel wat doorlopend de aandacht behoeft, door bijvoorbeeld een analyse en bundeling van monitoringsgegevens, het verlagen van de drempel, vereenvoudiging van aanvraag- en beoordelingsprocessen en een doorontwikkeling van de ambtshalve beoordeling. We zijn dan ook van mening dat er geen aparte werkwijze ontwikkeld dient te worden omdat we samen met partners praktisch aan de slag zijn.

5. Ga kaderstellend in gesprek met partners en de gemeenteraad over de ontwikkeling van het Venrays Informatiepunt.

Zoals hierboven aangegeven betreft het VIP een samenwerking tussen verschillende netwerkpartners en is dit geen initiatief vanuit de gemeente. Nu het VIP mooi aansluit bij de kadernota Sociaal Domein en de wens vanuit de gemeente voor één centrale toegang zijn we doorlopend in gesprek over de ontwikkeling van het VIP en mogelijke aansluiting vanuit de gemeente op termijn. Daarbij wordt gehandeld vanuit de reeds bestaande beleidskaders in de kadernota Sociaal Domein en onderliggende beleidsnota's, waarbij partners en de gemeenteraad bij de ontwikkeling betrokken zijn geweest. In de kadernota Sociaal Domein is opgenomen dat we ons als gemeente ontwikkelen naar onze nieuwe rol van samenwerkende en ondersteunende overheid. Bovenstaande neemt niet weg dat het VIP ook richting niet aangesloten partners en gemeenteraad moet kunnen aangeven hoe zij zich ontwikkelen. Resumerend zijn wij van mening

dat de kaders voor het VIP reeds bekend zijn via de bestaande beleidsnota's en dat het wenselijk is om aan te blijven sluiten bij de ontwikkeling van het VIP en betrokkenen hierover te informeren.

6. Benut de gegevens en kennis van netwerkpartners bij het doorontwikkelen van de monitoring van doelbereik.

We scharen ons achter deze aanbeveling. Vooralsnog kijken we met name in de individuele accountgesprekken met partners naar de realisatie van werkzaamheden en bijbehorende data. Dit kan meer in samenhang worden gezien en gebruikt worden bij ontwikkeling, uitvoering en monitoring van het beleid. Zoals reeds aangegeven zullen we hier een start mee maken door bij de komende accountgesprekken nadere afspraken te maken over het delen van informatie. Dit sluit ook aan bij de organisatiebrede ontwikkeling om meer datagestuurd te werken.

Tot slot

We zien dat uw aanbevelingen grotendeels aansluiten bij de beleidskaders zoals deze de afgelopen jaren, meer specifiek voor het armoedebeleid voor de periode 2024-2028, zijn vastgesteld. Bij de uitvoering van het beleid zijn er sinds de vaststelling op 9 mei 2023 onderdelen die doorlopend opgepakt worden en zijn er onderdelen die op een latere termijn worden opgepakt. De door de Rekenkamer benoemde aanbevelingen in het rapport raken met name de grote doorlopende ontwikkelingen, welke we hierbij meenemen. We blijven hierbij rekening houden met onze nieuwe rol van betrokken, samenwerkende en ondersteunende overheid zoals ook verwoord in onze Kadernota Sociaal Domein.

Wij zien hier voldoende motivatie in om op de ingeslagen weg door te gaan en daarbij uw aanbevelingen ter harte te nemen.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,
de burgemeester,

de secretaris,

M.C. Uitdehaag

E.G.J. Voorn

Armoede en ongelijkheid in de gemeente Venray

DoeMee-onderzoek naar armoede en
ongelijkheid

Rekenkamer Venray

Colofon:

Datum:

2 september 2024

Opdrachtgever:

Rekenkamer Venray

rekenkamer@venray.nl

Onderzoekers Necker:

Mark Rouw

Nick Woudstra

Sigrid Jansen

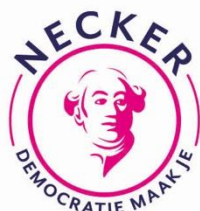

Inhoudsopgave

Colofon:	2
Bestuurlijke nota	4
Onderzoeksverantwoording.....	5
Conclusies en aanbevelingen	7
Beantwoording deelvragen.....	7
Conclusies.....	9
Aanbevelingen	11
Nota van Bevindingen.....	14
1. Vooraf: de context van Venray	15
2. Armoedebeleid in de gemeente Venray	21
3. Beleid omtrent ongelijkheid	39
Bijlage 1. Indicatoren en technische onderzoeksverantwoording	44
Bijlage 2. Lijst met partners.....	48
Bijlage 3. Overzicht moties en amendementen	50
Bijlage 4. Interviews en bronvermelding	53

Bestuurlijke nota

Onderzoeksverantwoording

Waarom dit onderzoek?

Aanleiding

Armoede en ongelijkheid in de samenleving zijn actuele, politieke en maatschappelijke onderwerpen. Het aantal personen in armoede leek de laatste jaren te stijgen. Het kabinet Rutte 4 heeft met een maatregelenpakket hierop ingegrepen waardoor in 2022 en 2023 het aantal personen in armoede is gedaald. Toch blijkt keer op keer uit onderzoek dat de buurt waarin je opgroeit bepalend is voor de kansen die je krijgt in het leven, zoals onder meer de opleiding die je volgt.¹

Alleen kijken naar koopkracht om ongelijkheid te duiden blijkt niet voldoende te zijn, zo concludeert onder meer het SCP. Zij publiceerden in maart 2023 een onderzoek naar eigentijdse ongelijkheid. Uit deze studie komt naar voren dat eigentijdse ongelijkheid niet alleen voortkomt uit koopkrachtproblemen en armoede, maar ook samenhangt met ongelijkheid in andere hulpbronnen zoals sociaal en economisch kapitaal. Volgens het SCP liggen er kansen voor de overheid om dit actiever tegen te gaan. Zo kan de overheid specifiek beleid voeren dat urgente financiële tekorten aanvult of aanpassingen doorvoeren in het structurele beleid en systemen. Daarbij is vooral de lokale overheid aan zet.

Begin 2024 heeft de rekenkamer verschillende mogelijke onderzoeksonderwerpen voorgelegd aan de auditcommissie van de rekenkamer. De auditcommissie gaf aan zeer geïnteresseerd te zijn in onderzoek naar het thema armoede en ongelijkheid. De rekenkamer heeft daarom besloten om dit onderzoek uit te voeren.

Doelstelling: terugkijken om stappen vooruit te kunnen maken

Dit onderzoek is gericht op het evalueren van het huidige beleid en de werkwijze van de gemeente, zodat handvatten kunnen worden aangedragen voor de verdere aanpak van armoede en sociale ongelijkheid in de komende jaren. Het doel van het onderzoek is om na te gaan welke middelen de gemeente inzet om armoede en sociale ongelijkheid tegen te gaan, tot welke resultaten deze inzet leidt en wat de verklaring is voor de resultaten. Op basis daarvan is de rekenkamer in staat concrete aanbevelingen te doen om de gemeentelijke aanpak te verbeteren.

Onderzoeksvragen

We hebben de volgende centrale vraag geformuleerd voor het onderzoek:

Welke middelen zet de gemeente Venray in om armoede en sociale ongelijkheid tegen te gaan en in hoeverre zijn deze doeltreffend en doelmatig?

De hierboven geformuleerde centrale onderzoeksvraag zullen wij beantwoorden door antwoord te geven op een aantal deelvragen.

¹ [Een rijke buurt lijkt een betere voorspeller van je opleiding dan een arme | Trouw](#)

Beleid

1. Welke ambities en doelstellingen heeft de gemeente vastgesteld ten aanzien van armoede en sociale ongelijkheid?
2. Welke (beleids-)instrumenten past de gemeente toe om armoede en sociale ongelijkheid tegen te gaan?
3. Hoe zijn in de gemeente rollen en verantwoordelijkheden verdeeld in de aanpak van armoede en sociale ongelijkheid?

Uitvoering en praktijk

4. Hoe werken betrokken gemeentelijke afdelingen samen op het gebied van armoede en sociale ongelijkheid?
5. Hoe werkt de gemeente samen met maatschappelijke partners in de aanpak van armoede en sociale ongelijkheid? Hoe is die samenwerking georganiseerd?
6. Welke inspanning wordt geleverd door gemeente en maatschappelijk partners om alle inwoners in beeld te krijgen die gebruik zouden moeten en kunnen maken van regelingen op het gebied van armoede en sociale ongelijkheid?
7. Hoe ziet de toegang tot de gemeentelijke dienstverlening ten aanzien van armoede en sociale ongelijkheid er vanuit het perspectief van de cliënt uit?

Monitoring en evaluatie

8. Hoe en in welke mate heeft de gemeente inzicht in het behalen van doelen?
9. Hoe wordt kwantitatieve en kwalitatieve informatie gebruikt in de analyse van de effectiviteit van het beleid?

Gemeenteraad

10. In hoeverre heeft de gemeenteraad voldoende zicht op de effectiviteit en efficiëntie van het beleid om zijn kaderstellende en controlerende taken uit te kunnen voeren?
11. Hoe vervult de raad zijn kaderstellende en controlerende rol op dit moment als het gaat om armoede en kansengelijkheid, en hoe zou die rol er in de toekomst uit moeten zien?

Onderzoeksverantwoording

Het rekenkameronderzoek begon met een startgesprek in november 2023. Op 20 november 2023 is een informatieverzoek uitgezet. Nadat er een verwerkersovereenkomst is gesloten tussen de rekenkamer en Necker is in februari 2024 de documentatie ontvangen. In april 2024 zijn de interviews met ambtenaren, maatschappelijke partners en de wethouder gevoerd. Deze gesprekken zijn vastgelegd in een gespreksverslag dat door de betrokkenen is geaccordeerd. In juni 2024 is de rapportage verzonden voor ambtelijk wederhoor.

Leeswijzer

De rapportage is opgebouwd langs de twee onderdelen van het onderzoek. Hoofdstuk 1 richt zich op de inwoner van Venray en de samenstelling van de gemeente. Hoofdstuk 2 richt zich op het armoedebeleid, de uitvoering hiervan en monitoring en evaluatie. Hoofdstuk 3 richt zich op ongelijkheid.

Conclusies en aanbevelingen

Beantwoording deelvragen

Hieronder beantwoorden we kort de opgestelde deelvragen. Uit de beantwoording hiervan volgen conclusies. Beide zijn ingedeeld aan de hand van de volgende onderzoeksaspecten: beleid, uitvoering en praktijk, monitoring en evaluatie en de rol van de gemeenteraad.

Beleid

- 1) Welke ambities en doelstellingen heeft de gemeente vastgesteld ten aanzien van armoede en ongelijkheid?
- 2) Welke (beleids-)instrumenten past de gemeente toe om armoede en ongelijkheid tegen te gaan?
- 3) Hoe zijn in de gemeente rollen en verantwoordelijkheden verdeeld in de aanpak van armoede en ongelijkheid?

De gemeente Venray heeft een goed gestructureerd beleidskader waarin telkens dezelfde elementen terugkomen. De uitgangspunten die de gemeente Venray in het gehele sociaal domein hanteert komen ook terug in het beleid over armoedebestrijding. Een belangrijk uitgangspunt voor de gemeente Venray is het versterken van de sociale omgeving, bijvoorbeeld door het bevorderen van financiële kennis over geld en het vergroten van toegang tot sociale en culturele activiteiten. Dit zien we ook terug in het beleid om ongelijkheid tegen te gaan. Bijvoorbeeld doormiddel van de inzet van een dorpsondersteuner en wijkteams.

Een ander beleidsdoel van de gemeente is het versimpelen van regelingen en het vergroten van het bereik van het gemeentelijk instrumentarium. Zo kent de gemeente Venray bepaalde regelingen automatisch toe en wordt er gewerkt aan het digitaliseren van aanvraagprocedures. Verder is de gemeente in gesprek met netwerkpartners om samen te werken in het intakeproces. Als een inwoner dan bij de gemeente of een netwerkpartner door de inkomenstoets is gekomen, hoeft deze niet meer door een ander uitgevoerd te worden. Dit blijkt in de praktijk echter lastig.

De gemeente Venray heeft de ambitie uitgesproken om te komen tot een VIP (Venrays Informatiepunt). In de beleidsdocumenten wordt dit beschreven als een manier van integrale toegang. Waar er eerst een idee was om een fysieke integrale toegang te realiseren, lijkt dit idee voor nu losgelaten. Voor de gemeenteraad, maatschappelijke partners en een deel van de ambtelijke organisatie is niet helder hoe deze ontwikkeling eruit gaat zien.

De gemeente Venray heeft (mede) door haar bijzondere karakter veel te maken met ingewikkelde problematieken. Daarvoor heeft de gemeente een speciale werkwijze: de coördinator zorg & veiligheid. Bij meervoudige problematiek neemt deze persoon de regie over. De uitvoering van het armoedebeleid wordt door eigen consultants uitgevoerd. Doordat sinds enige tijd de uitvoering van de participatiewet weer bij de gemeente Venray is belegd, is er een nadrukkelijke koppeling tussen beide beleidsvelden. Consultants van bijstandsklanten zijn goed op de hoogte van de mogelijkheden in het Venrays armoedebeleid.

Uitvoering en praktijk

- 4) Hoe werken betrokken gemeentelijke afdelingen samen op het gebied van armoede en sociale ongelijkheid?
- 5) Hoe werkt de gemeente samen met maatschappelijke partners in de aanpak van armoede en sociale ongelijkheid? Hoe is die samenwerking georganiseerd?

Doorgaans weten de afdelingen van de gemeente elkaar te vinden, maar er zijn nog verschillende punten waar een aanvraag binnen kan komen omdat de integrale toegang nog niet is geïmplementeerd. Het is voor inwoners belangrijk om een duidelijke regisseur en aanspreekpunt te hebben, zodat ze niet uit het zicht

verdwijnen. Uit gesprekken met maatschappelijke partners en de ambtelijke organisatie blijkt dat het sporadisch gebeurt dat casussen niet worden opgelost door een miskleun in de samenwerking.

De gemeente Venray werkt in de uitvoering van het armoede- en ongelijkheidsbeleid veel samen met netwerkpartners. Het is een bewuste keuze van de gemeente om via deze organisaties in verbinding te staan met de samenleving en het netwerk te benutten. Naast de laagdrempelige toegangsfunctie van de netwerkpartners verwijst de gemeente ook door voor bijvoorbeeld hulp bij administratie of ondersteuning bij niet-problematische schulden. Door de netwerkpartners wordt verantwoording afgelegd aan de hand van rapportages en periodieke gesprekken.

De samenwerking met de gemeente wordt over het algemeen als positief beschouwd en er is veel wederzijds vertrouwen. Door de netwerkpartners wordt op momenten echter regie gemist. Bij ingewikkelde casuïstiek blijkt de gemeente niet altijd de regie van de netwerkpartners over te nemen. Het succes van de samenwerking en integrale aanpak is nu te vaak afhankelijk van het netwerk van de individuele medewerkers.

- 6) Welke inspanning wordt geleverd door gemeente en maatschappelijk partners om alle inwoners in beeld te krijgen die gebruik zouden moeten en kunnen maken van regelingen op het gebied van armoede en sociale ongelijkheid?
- 7) Hoe ziet de toegang tot de gemeentelijke dienstverlening ten aanzien van armoede en sociale ongelijkheid er vanuit het perspectief van de cliënt uit?

Venray kenmerkt zich door een groter dan gemiddeld aantal kwetsbare inwoners. Deze inwoners zijn voornamelijk geconcentreerd in twee wijken (Noord-West en Brukske). Een deel van deze inwoners heeft een praktische opleiding, weinig vertrouwen in de overheid en verdient minder dan modaal. Deze inwoners hebben behoefte aan een overheid die actief de samenleving benaderd en laagdrempelig te bereiken valt. De gemeente vertrouwt sterk voor het bereik van regelingen en hulpverlening op het netwerk van de maatschappelijke partners. Deze netwerkpartners zijn vooral in de zwakkere wijken veel aanwezig.

De gemeente Venray werkt met een ervaringsdeskundige in de vroegsignalering. Dit moet ertoe leiden dat inwoners laagdrempeliger worden bereikt. De gemeente verstrekt formeel geen informatie in andere talen dan Nederlands, terwijl er wel grote groepen inwoners zijn die niet of slecht Nederlands spreken. De gemeente Venray investeert ook nadrukkelijk in een laagdrempelige toegang tot armoederegelingen door maatschappelijke netwerkpartners in de wijken te positioneren. Punten zoals het PLIV, Platform Sociale Zekerheid Venray, de speelgoed- en Voedselbank en wijkcentra zijn cruciaal in de structuur van de gemeente Venray.

De gemeente Venray is bezig met het implementeren van een kader voor het verlenen van maatwerk, bijvoorbeeld via een Omgekeerde Toets. Hiermee wordt er uitgegaan van de hulpvraag, en niet van bestaande regelingen en juridische kaders. Dit is nog niet overal geïmplementeerd. Daarnaast heeft de gemeente Venray een speciaal budget voor maatwerk. Het 'tussen-wal-en-schipbudget'. Dit budget wordt ambtelijke toegekend en gaat buiten college en raad om.

Monitoring en evaluatie

- 8) Hoe en in welke mate heeft de gemeente inzicht in het behalen van doelen?
- 9) Hoe wordt kwantitatieve en kwalitatieve informatie gebruikt in de analyse van de effectiviteit van het beleid.

De gemeente Venray heeft relatief goed zicht op de resultaten van het beleid en de beleidsinzet. Het nieuwe beleid komt voort uit een grondige evaluatie van het voorgaande beleid en doorlopend wordt er gemonitord aan de hand van een monitor die ook voor de raad beschikbaar is. In de monitoring worden de gegevens van netwerkpartners niet structureel benut. Dat is opvallend omdat de netwerkpartners een grote rol spelen in de uitvoering van het armoedebeleid in de gemeente Venray.

De monitoring van beleidsinzet in het kader van het tegengaan van ongelijkheid vindt vooral plaats aan de hand van evaluaties. De inzet van wijkteams in zwakkere wijken, en de maatregelen voortkomend uit de Gelijke Kansenalliantie zijn uitvoering geëvalueerd. De gemeente heeft geen monitor waarin de inzet op het tegengaan van ongelijkheid inzichtelijk wordt gemaakt. Gegevens over gezondheid, armoede en bijvoorbeeld laaggeletterdheid worden wel bijgehouden en gefragmenteerd gepresenteerd.

Rol van de gemeenteraad

- 10) In hoeverre heeft de gemeenteraad voldoende zicht op de effectiviteit en efficiëntie van het beleid om zijn kaderstellende en controlerende taken uit te kunnen voeren?
- 11) Hoe vervult de raad zijn kaderstellende en controlerende rol op dit moment als het gaat om armoede en kansengelijkheid, en hoe zou die rol er in de toekomst uit moeten zien?

De gemeenteraad van Venray is veel bezig met het armoedebeleid en heeft via de raadsmonitor sociaal domein doorlopend inzicht in de voortgang van het beleid. Via een raads werkgroep worden de woordvoerders informeel bijgepraat over het sociaal domein. Dat wordt als positief ervaren, maar leidt wel tot een informatieverval tussen raadsleden.

De raad stuurt vooral via moties het armoede beleid bij. Hierbij valt op dat er een grote mate van overeenstemming is over de kant waar het armoedebeleid op moet gaan. De moties die de raad indient geven vooral kaders en verzoeken om een onderzoek, een plan uit te werken of kaders te wijzigen. Bij het opstellen van het nieuwe armoedebeleid is de raad zorgvuldig meegenomen.

Conclusies

De conclusies zijn ingedeeld aan de hand van de onderzoeksaspecten. In de conclusies komen we ook terug op Dennis, Shannah en Omar, die nader zijn voorgesteld in hoofdstuk 1 van de Nota van Bevindingen. Zouden zij in de gemeente Venray geholpen worden? Of zitten er knelpunten in de wijze waarop de gemeente werkt.

Beleid

1. **Het beleidskader van de gemeente Venray is samenhangend en compleet. De ambitie is groot waardoor focus op onderdelen mist.**

De gemeente Venray heeft een ambitieus beleid dat zich uitstrekt over vele onderwerpen. Van preventie tot schuldhulpverlening en de samenwerking met bewindvoering. Dat legt een forse druk op de beleidsmatige ambtelijke ondersteuning. Het ontbreken van de focus in beleid vertaalt zich door naar de uitvoering. Gevolg is namelijk dat de hoge ambitie van de gemeente Venray heeft geleid tot een complete en passende, maar grote hoeveelheid maatregelen en regelingen op papier. Tegelijkertijd is het niet altijd duidelijk of dit nu de juiste regelingen zijn en blijft het bereik van de regelingen achter. Ondanks dat er een compleet pakket aan maatregelen bestaat, is het niet altijd duidelijk of de regelingen naar behoren werken, of ze doelgroep bereiken en wat het uiteindelijke effect is.

2. **De ontwikkeling van het Venrays Informatiepunt vindt plaats zonder duidelijke politiek-bestuurlijke kaderstelling en leidt tot onduidelijkheid bij partners.**

De gemeente heeft een duidelijke ambitie: integraal werken in de toegang. Deze ambitie past bij de samenstelling van inwoners van de gemeente Venray en komt logisch voort uit de visie op het sociaal domein. Tussen enkele afdelingen (WMO, participatiewet en armoede) is de samenwerking reeds gaande. In de gesprekken zijn er echter vele definities en ontwikkelrichtingen voorbij gekomen van de nieuwe integrale toegang (of het integraal werken). Deze onduidelijkheid vertraagt en zorgt voor onduidelijkheid.

3. Door de samenstelling en historie van de gemeente Venray is er in de gemeentelijke organisatie (en bij de raad) veel aandacht voor zware en ingewikkelde problematiek.

De gemeente Venray heeft bestuurlijk en ambtelijk veel aandacht voor problematiek op het snijvlak van veiligheid en zorg. Vooral bij zwaardere problematiek is de regievoering helder beschreven.

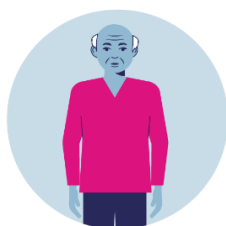
Hoe gaat het nu met Shannah?

“Ik ben Shannah, 26 jaar, zeven maanden zwanger en woon in een huis met slechte isolatie met een hoge energierekening waardoor ik mijn rekeningen niet meer kan betalen. De kraamzorg zegt dat mijn huis niet goed is voor de baby. Ik weet niet waar ik naartoe moet. Ik heb geen contact met mijn ouders en ook niet met de vader van de baby.”

De gemeente Venray heeft goed nagedacht over het oplossen en ingewikkelde casuïstiek waarin zorg en veiligheid samenkomen. Naast heldere casusregie is er in de ambtelijke organisatie veel ruimte om maatwerk te bieden voor bijzondere gevallen.

Uitvoering en praktijk

4. **Casusregie bij minder ingewikkelde casuïstiek vindt plaats op natuurlijke wijze.**
Bij casussen die minder raken aan het snijvlak van zorg en veiligheid zijn er beperkt afspraken gemaakt over casusregie. Ook voor voorzieningen in het voorliggende veld, dit omvat alle voorzieningen die beschikbaar zijn zonder een zorgindicatie, blijft doorgaans de regie bij de persoon die het eerste contact met de inwoner heeft gehad. Ook wanneer de inwoner wordt doorverwezen naar een (andere) partner of afdeling binnen de gemeente. Regie voeren over de eigen casus is niet voor alle inwoners haalbaar, zeker niet als er problemen zijn.
5. **De gemeente Venray beschouwt netwerkpartners als cruciale partner in de uitvoering en bij het vergroten van het bereik van het armoedebeleid, maar het samenspel kan worden versterkt.**
Maar gemeenten kunnen ook duidelijker zijn over wat ze verwachten van de maatschappelijk partners. En organisaties vervolgens beter ondersteunen. Dat hoeft niet per se financieel, maar ook op het gebied van kennisvergroting en het faciliteren van ontmoeting. Bekendheid van regelingen blijft ook achter bij de professionals maar ook bij de mensen van de gemeenten zelf. Vaak zijn professionals en mensen van de gemeenten niet bekend met alle mogelijkheden die er zijn. Het informatieboekje Geldzorgen is een mooie eerste stap.
6. **De inzet om het bereik van regelingen te vergroting sluit niet volledig aan bij de inwonersamenstelling van de gemeente Venray.**
Het achterblijven van het bereik van de regelingen kent meerdere oorzaken. Enerzijds bereiken de regelingen de doelgroep niet omdat de communicatiemiddelen niet aansluiten op de doelgroep: alleen Nederlandse folders, ingewikkeld om te kijken of je in aanmerking komt voor regelingen of de regelingen zijn lastig vindbaar. De doelgroep wordt daarnaast gekenmerkt door schaamte en zal daardoor ook niet snel naar de gemeente toestappen. Gemeenten zetten ervaringsdeskundigen in om doelgroep te bereiken en het beleid effectiever te maken. De capaciteit hiervan is echter beperkt.

Hoe gaat het nu met Omar?

“Mijn naam is Omar, 74, en ik heb een klein pensioentje. Ik kan niet zo goed met geld omgaan en heb al best veel schulden gemaakt. Er zijn al weleens mensen van de gemeente bij mij langs geweest maar meestal stuur ik ze snel weer weg. Mijn Nederlands is niet zo goed.”

Omar kan terecht op een plek in zijn buurt. De informatie over ondersteuningsregelingen is echter alleen in het Nederlands verkrijgbaar. Als Omar betalingen mist van energie, zijn huur, water of zijn zorgverzekering kan er een ervaringsdeskundige langskomen. De capaciteit van deze ervaringsdeskundige is echter te beperkt om alle casussen op te pakken.

Monitoring en evaluatie

7. De gemeente Venray heeft veel aandacht voor evaluatie van eigen beleidsinstrumenten maar waardevolle gegevens van netwerkpartners worden niet structureel benut in de monitoring van beleid.

Ondanks de cruciale rol van netwerkpartners in de uitvoering van het armoedebeleid, wordt er nog niet optimaal gebruik gemaakt van de kennis van deze organisaties over de doelgroep en de regelingen. De subsidieverantwoordelingen die verplicht zijn worden aangeleverd in het kader rechtmatigheid, niet zozeer ter evaluatie.

Hoe gaat het nu met Dennis?

“Mijn naam is Dennis. Ik ben een alleenstaande man van 32 met een dochter van 11 en ben een halfjaar geleden ontslagen. Ik had weinig spaargeld en ontvang geen uitkering. Ik heb nog geen nieuwe baan gevonden. Ik heb al een paar maanden mijn huur en energierekening niet betaald. Een incassobureau heeft me al twee brieven gestuurd. Ik heb weinig vertrouwen in de overheid en krijg hier heel veel stress van. Kan de gemeente mij helpen?”

Doordat de gemeente Venray zelf de regie over de uitvoering van de Participatiewet terug heeft kan er integrale ondersteuning worden geboden aan Dennis. Doordat de gemeente Venray op onderdelen werkt met automatische toekennen van regelingen, of er met een vrijwilliger de Voorzieningswijzer kan worden ingevuld, hoeft Dennis niet zelf op zoek naar ondersteuningsmaatregelen.

Rol van de gemeenteraad

8. De raad heeft zicht op de effectiviteit en doelbereik van het armoedebeleid. Er wordt niet structureel gesproken over het tegengaan van ongelijkheid.

De gemeenteraad lijkt relatief tevreden over de informatievoorziening en de wijze waarop zij kunnen sturen op het armoedebeleid. Waar er regelmatig en structureel wordt gesproken over de impact van het armoedebeleid wordt er niet integraal gekeken naar het tegengaan van ongelijkheid.

Aanbevelingen

- 1) **Versterk de verbinding tussen ‘de omgeving’ (netwerkpartners) en de gemeentelijke afdelingen.**

De gemeente Venray heeft een goede relatie met netwerkpartners. Zij vervullen een cruciale rol in de uitvoering van het armoedebeleid van de gemeente Venray. Dat maakt het ook kwetsbaar omdat de gemeente hiermee regie kan verliezen. Om dat te voorkomen is het belangrijk om de verbinding tussen netwerkpartners en de gemeentelijke organisatie te versterken. Niet alleen via een accountmanager, maar vooral op casusniveau. Breder dan alleen de professionele partners; juist ook met de vrijwilligersorganisaties in de gemeente. Het zorgnetwerkoverleg is een goede start, maar kan verbreed en verdiept worden.

- 2) **Behoud als gemeente regie, ook als er in de uitvoering een belangrijke rol voor netwerkpartners is weggelegd.**

De centrale rol voor netwerkorganisaties in de uitvoering van het armoedebeleid ontslaat de gemeente niet van de plicht om regie te blijven voeren op het domein. Partners ervaren niet altijd de regie en steun die van een gemeente verwacht mag worden. Dat geldt nadrukkelijk niet voor financiële ondersteuning, maar gaat eerder over kennisondersteuning en het faciliteren van de versterking van samenwerking. Ook het scheppen van heldere verwachtingen en het afspraken maken over het uitwisselen van waardevolle informatie kan worden versterkt.

3) Maak heldere afspraken over casusregie met netwerkpartners en tussen verschillende gemeentelijke afdelingen.

Bij zware en multipale problematiek is de casusregie bij de gemeente Venray helder belegd. Ondanks het uitgangspunt van de gemeente Venray om vooral uit te gaan van regie van de inwoner zelf, is niet iedereen ertoe in staat om zelfstandig de juiste ondersteuning te vinden. Maak daarom heldere afspraken met netwerkpartners en intern binnen de gemeentelijke organisatie over casusregie.

4) Ontwikkel een werkwijze (binnen de huidige beleidskaders) specifiek gericht op inwoners met weinig vertrouwen in de overheid en inwoners die nu moeilijk worden bereikt.

Uit onderzoek blijkt dat in Venray een bovengemiddeld deel van de inwoners weinig vertrouwen heeft in de overheid. Om sociaal beleid effectief te maken, moet het alle doelgroepen bereiken, inclusief degenen die wantrouwend staan tegenover de overheid. De gemeente Venray is niet de enige gemeente die hiermee worstelt. Andere gemeenten zetten bijvoorbeeld de volgende beleidsinstrumenten in om mensen met weinig vertrouwen in de overheid te bereiken:

- Meertalige communicatie: een deel van de doelgroep spreekt weinig of slecht Nederlands. Ondanks dat taalkennis een eis is in de Participatiewet, leidt louter Nederlandstalige communicatie ertoe dat deze groep niet bereikt wordt. Het vergroten van bereik door anderstalige informatie wordt door meerdere gemeenten toegepast. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat het de verwachting kan wekken dat overige dienstverlening van de gemeente ook meertalig kan. Het is belangrijk om hier helder over te zijn.
- Wijkgerichte aanpak voor zwakkere wijken: juist in zwakkere wijken kan het wantrouwen in de overheid diep zitten. Een meervoudige aanpak gericht op sociale en ruimtelijke aspecten kan dan bijdragen aan het langzaam terugverdienen van vertrouwen.

5) Ga kaderstellend in gesprek met partners en de gemeenteraad over de ontwikkeling van het Venrays Informatiepunt

De ambitie van een centrale toegang is inmiddels losgelaten, en netwerkpartners zijn momenteel bezig met het opzetten van een Venrays Informatiepunt. De ideeën over deze ontwikkeling lopen nogal uiteen. Zowel raad, ambtelijke organisatie, college als netwerkpartners hebben een ander idee bij het Venrays Informatiepunt. Het is goed om de ontwikkeling verder voort te zetten, maar wel met een helder ontwikkelperspectief. Stel dat vast samen met de gemeenteraad.

6) Benut de gegevens en kennis van netwerkpartners bij het doorontwikkelen van de monitoring van doelbereik.

Goede monitoring biedt inzicht in welke beleidsmaatregelen effectief zijn en welke niet. Zeker in een domein waar veel pilots worden uitgevoerd en dat doorlopend in ontwikkeling is, is dat van belang. De gemeente Venray is met de ontwikkeling van de raadsmonitor hierin goed op weg. Netwerkpartners hebben echter ook waardevolle informatie. Deze informatie kan meer worden benut om de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid te meten. Maak hierover heldere afspraken.

Reactie van college van B&W

PM

Nota van Bevindingen

1. Vooraf: de context van Venray

Een onderzoek naar armoede en ongelijkheid moet starten met een nadere kennismaking met de inwoners van Venray. Armoedebeleid en beleid om ongelijkheid tegen te gaan moet passen bij, en afgestemd zijn op, de inwoners van de gemeente. Waar de ene gemeente veel ZZP'ers heeft met een groot armoederisico, heeft een andere gemeente vooral veel intergenerationele armoede². In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de specifieke context van de gemeente Venray en maken we kennis met Dennis, Shannah en Omar. Drie fictieve personen die tijdens het rapport worden gevolgd.

1.1. Het kwantificeren van armoede en ongelijkheid

Hoewel economische ongelijkheid in het publieke debat veel aandacht krijgt, bestaat ongelijkheid uit meerdere onderdelen. Er bestaan verschillende manieren en theorieën om ongelijkheid te beschrijven en te duiden. In recent onderzoek, bijvoorbeeld door het Sociaal en Cultureel Planbureau, wordt naast economisch kapitaal ook naar de verdeling van andere hulpbronnen gekeken. Dit komt voort uit de hulpbronnentheorie die voor het eerst werd uitgewerkt door de Franse socioloog Pierre Bourdieu.

Het Sociaal Cultureel Planbureau heeft in het onderzoek 'Eigentijdse Ongelijkheid'³ het onderscheid gemaakt tussen economisch, sociaal, cultureel en persoonskapitaal. Het hebben van een netwerk dat steun biedt of je verder helpt; kunnen voldoen aan wat de moderne maatschappij van iemand vraagt (zoals het kunnen gebruiken van een computer of de Engelse taal spreken); niet alleen fysiek gezond zijn, maar ook mentaal; en hoe je eruitziet: het zijn allemaal elementen die bepalend zijn voor posities in de samenleving en die de kansen van mensen kunnen vergroten of beperken. Deze vier typen kapitaal zijn met elkaar verbonden en kunnen elkaar versterken. Bijvoorbeeld, economisch kapitaal kan worden omgezet in cultureel kapitaal door middel van onderwijs, of in sociaal kapitaal door middel van strategische investeringen in sociale netwerken.

Door deze vier vormen van kapitaal in beschouwing te nemen, kan een diepgaander begrip van ongelijkheid worden ontwikkeld, aangezien ze elk verschillende dimensies van macht en toegang tot hulpbronnen binnen een samenleving belichten. In dit onderzoek wordt ongelijkheid dan ook beschreven aan de hand van deze vier typen kapitaal. In bijlage 1 staat een overzicht van de indicatoren die daarvoor worden gebruikt. Deze zijn deels gebaseerd op eerder uitgevoerd onderzoek door het CBS of de GGD en deels verzameld voor dit onderzoek via het Citisenspanel⁴. De typen kapitaal worden besproken en toegelicht langs de lijnen van acht typen inwoners uit de gemeente Venray.

1.2. Wat kenmerkt de inwoner van Venray?

Venray heeft een unieke historie in de psychiatrie van bijna 120 jaar. Er waren (en zijn nog altijd) grote (forensische) klinieken gevestigd voor mensen met verstandelijke-, psychiatrische- en verslavingsproblemen. Dit bracht/brengt naast honderden patiënten in Venray ook veel werkgelegenheid met zich mee. Venray heeft dan ook de zorg in de genen zitten. Een deel van de (voormalig) cliënten blijft na de behandelperiode hangen in Venray waardoor het sociaal profiel van Venray anders is dan dat van andere gemeenten. Met de industrialisatie kwamen er een aantal grote bedrijven (o.a. Rank Xerox) naar Venray waardoor veel (gast)arbeiders zich vestigden in Venray. Mede hierdoor wonen en leven er meer dan 70 verschillende nationaliteiten in Venray.

Om een beeld te krijgen van de kenmerken van groepen inwoners hebben wij een model gebruikt dat op basis van een grote hoeveelheid data en indicatoren een inschatting geeft van de groepen inwoners in Venray, en

² Armoede die overgaat van generatie op generatie

³ Sociaal Cultureel Planbureau (2023). Eigentijdse ongelijkheid.

⁴ Het Citisenspanel is een inwonerpanel met meer dan 75.000 inwoners die wekelijks vragen worden voorgelegd.

hoe deze vertegenwoordigd zijn. In bijlage 1 is een technische verantwoording opgenomen waarin de werkwijze om te komen tot deze profielen nader is toegelicht.

1.2.1. Kenmerken van de acht inwonerprofielen

Elk van deze acht profielen heeft eigen kenmerken. Deze profielen zijn ingedeeld aan de hand van inkomen, de wijze waarop ze contact willen hebben met de gemeente, opleidingsniveau en sociale omgeving. Op sommige onderdelen overlappen de profielen elkaar of lijken profielen een brede groep mensen te beschrijven. Elk profiel wijkt echter af in de dynamiek tussen enkele bepalende kenmerken: het inkomen, het opleidingsniveau, het sociaal netwerk en de houding ten opzichte van de overheid.

Profiel: Oranje

- / Verdeeld over alle leeftijden.
- / Praktisch opgeleid.
- / Inkomen modaal of onder modaal.
- / Weinig vertrouwen in de gemeente; moet actief worden opgezocht.

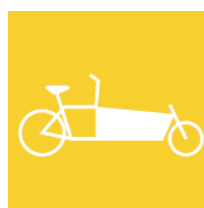
Profiel: Rood

- / Leeftijd 55 jaar en ouder.
- / Opleidingsniveau theoretisch.
- / Inkomen hoger dan gemiddeld.
- / Met (pre)pensioen.
- / Kent de wegen binnen de gemeente.

Profiel: Groen

- / Leeftijd 65 jaar en ouder.
- / Inkomen beneden modaal.
- / Praktisch opgeleid.
- / Gepensioneerd, wonen alleen of met hun partner.
- / Vaker eenzaam en worden lastig bereikt door de gemeente.

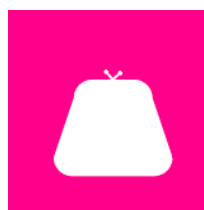
Profiel: Geel

- / Leeftijd tussen de 30 en 65.
- / Inkomen modaal of boven modaal.
- / Opleidingsniveau theoretisch.

Profiel: Bruin

- / Leeftijd 30 - 65 jaar.
- / Inkomen beneden modaal of modaal.
- / Opleidingsniveau praktisch.
- / Gezinnen met kinderen.
- / Veel last van schaamte rondom geldproblematiek.

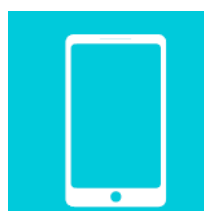
Profiel: Roze

- / Leeftijd 25 tot 65 jaar.
- / Praktisch opgeleid.
- / Beneden modaal inkomen.
- / Weinig vertrouwen in de overheid en moeilijk te bereiken.

Profiel: Paars

- / Leeftijd tussen de 18 en 40.
- / Theoretisch opgeleid.
- / Verdienen boven modaal óf gaan dit binnenkort doen.

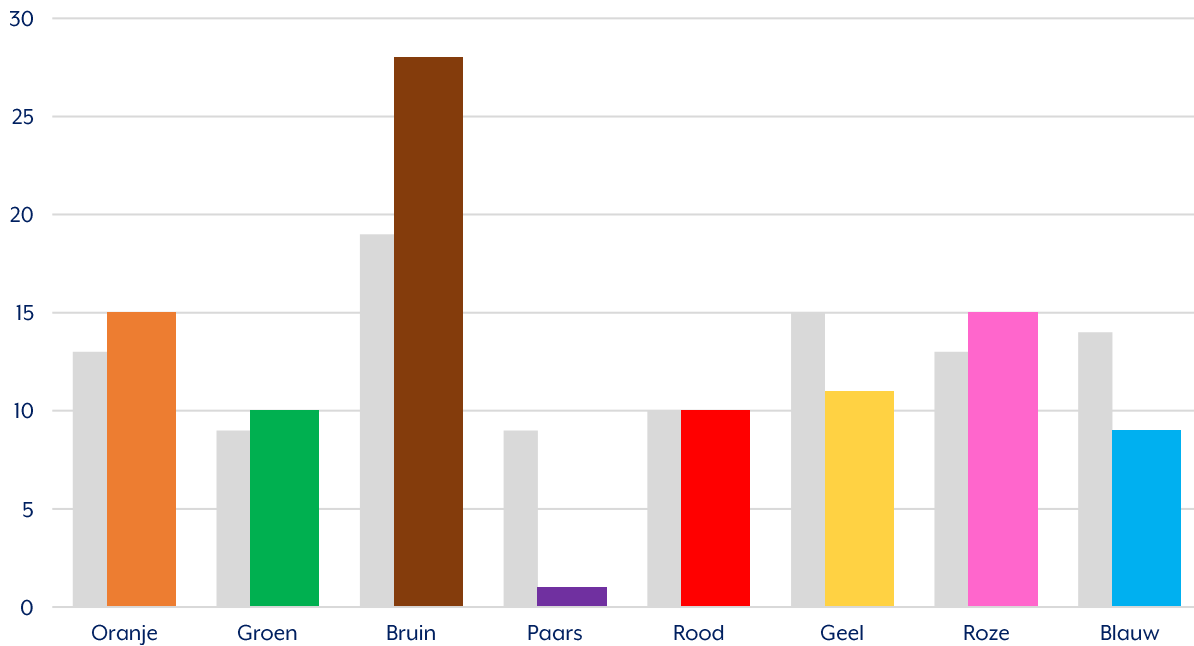
Profiel: Blauw

- / Leeftijd tot 45.
- / Praktisch of theoretisch opgeleid.
- / Gemiddeld inkomen.
- / Alleenstaand of samenwonend, vaak voor het eerst in een koopwoning.

1.2.2. De verdeling over de gemeente Venray

In onderstaand overzicht zijn de inwoners van Venray ingedeeld in de acht profielen. De linkerbalk is het gemiddelde in Nederland, de rechterbalk de samenstelling van de gemeente Venray.

De verdeling van de profielen in Venray wordt hieronder geduid volgens de vier typen kapitaal. Daarnaast is opgenomen wat de rol van gemeenten zou kunnen zijn in het vergroten van deze vier factoren. Later in de rapportage (hoofdstuk 3) wordt ingegaan op het gemeentelijke beleid hieromtrent en in hoeverre dat aansluit bij de problematiek in de gemeente Venray.

1.2.3. Economisch kapitaal

De gemeente Venray kenmerkt zich door een gemiddeld hoger percentage praktisch opgeleiden dan landelijk. Veruit de grootste groep inwoners van de gemeente Venray valt onder het bruine profiel. Dit zijn voornamelijk gezinnen waarvan de ouders een praktische opleiding hebben gedaan. Zij werken in loondienst, bijvoorbeeld in de technische sector of gezondheidszorg. Het aantal mensen dat moeite heeft met rondkomen is lager dan gemiddeld, maar komt vooral voor in twee wijken (Noord-West en Brukske). De arbeidsmarkt van Venray lijkt goed aan de sluiten op de beroepsbevolking. Er is namelijk sprake van minder werkloosheid dan gemiddeld.

Hoe vergroot je economisch kapitaal?

Het vergroten van economisch kapitaal krijgt veel aandacht in de lokale en landelijke politiek. De rol van gemeenten hierin is vooral het ondersteunen van inwoners met lagere inkomens met gemeentelijke regelingen. Het bereiken van de groepen die ondersteuning het hardst nodig hebben is daarin cruciaal. Daarnaast kunnen gemeenten investeren in het duurzaam vergroten van economisch kapitaal doormiddel van preventie (lessen in omgaan met geld) en investeren in kansengelijkheid op scholen (bijvoorbeeld in zwakkere wijken).

1.2.4. Cultureel kapitaal – ‘wie je bent’

In Venray is 69% van de mensen lid van een vereniging, met name op het gebied van sport, cultuur, gezelligheids- en buurtverenigingen. Naarmate het opleidingsniveau hoger wordt, zijn volwassenen vaker lid van een vereniging. Vooral bij de laagst opgeleiden blijft het lidmaatschap van verenigingen achter. De grootste groep inwoners in de gemeente Venray heeft de vaardigheden om mee te draaien in de maatschappij. Ze hebben basiskennis van de Engelse taal en van computers. Inwoners uit het roze profiel, die ook meer dan gemiddeld in Venray voorkomen dan in Nederland, hebben weinig vertrouwen in de gemeente en andere instellingen. Ze weten dan ook vaak de gemeente niet te vinden als zij hulp nodig hebben en vinden informatie van de gemeente lastiger te begrijpen. Toch heeft deze groep het hardst hulp nodig. Ze hebben namelijk geen reserves achter de hand wanneer zij hun baan verliezen. Inwoners uit het roze profiel spreken beperkt Engels. Hun digitale vaardigheden zijn gemiddeld.

Hoe vergroot je cultureel kapitaal?

Cultureel kapitaal beschrijft de hulpbronnen die gaan over wie je bent. Vaak is dit afhankelijk van opvoeding en de sociale omgeving waarin je opgroeit. De rol van de gemeente is beperkt in het vergroten van cultureel kapitaal. Wel voeren gemeenten in toenemende mate beleid op het tegengaan van laaggeletterdheid en het ondersteunen van inwoners met het invullen van formulieren of ingewikkelde procedures van de overheid. Daarnaast hebben vrijwel alle gemeente een ‘meedoenbudget’. Bijvoorbeeld in de vorm van een pas met tegoed, of een kindpakket. Dit zorgt ervoor dat mensen mee kunnen doen in de maatschappij door bijvoorbeeld naar de bioscoop of sportclub te gaan.

1.2.5. Sociaal kapitaal – ‘wie je kent’

Gemiddeld zijn er in Venray minder mensen met sociale eenzaamheid dan in Nederland. Dat heeft vooral te maken met het dorpse karakter van de gemeente. De hechte gemeenschappen zorgen voor saamhorigheid, vooral in de kernen en dorpen. Twee wijken in Venray vallen op met een fors hoger percentage aan mensen die sociale eenzaamheid ervaren. Dat zijn Noord-West en Brukske. Dit komt overeen met de inwonersamenstelling in deze wijken. Deze wijken vallen ook op als we kijken naar het percentage inwoners dat sociale steun mist. In deze wijken is het ‘roze-profiel’ oververtegenwoordigd. Hun sociale omgeving is over het algemeen beperkt. Vaak hebben zij één of twee mensen, buiten hulpverleners om, met wie zij persoonlijke zaken kunnen bespreken. Daarnaast kennen zij minder vaak mensen die specialistische kennis hebben over juridische of medische kwesties of iemand van wie zij een groter geldbedrag kunnen lenen.

Hoe vergroot je sociaal kapitaal?

Sociaal kapitaal gaat over netwerk en omgeving. De afgelopen jaren is het versterken van de omgeving in veel gemeenten integraal onderdeel geworden van het beleid voor het sociaal domein. De eigen verantwoordelijkheid van inwoners staat dan voorop. Het versterken van sociale netwerken doen gemeenten veelal door buurtontmoetingspunten te realiseren, bijvoorbeeld in combinatie met inloopmiddagen van wijkteams. Hier komen sociale interactie en vroegsignalering⁵ samen.

1.2.6. Persoonlijk kapitaal

Het percentage mensen in Venray met twee of meer chronische fysieke aandoeningen is hoger dan het gemiddelde in matig stedelijke gemeenten en ook hoger dan in Nederland. Ook het aantal mensen met overgewicht is (fors) hoger dan het Nederlands gemiddelde. Qua mentaal welbevinden zijn er in de gemeente

⁵ Met vroegsignalering wordt bedoeld: het tijdig signalering van problemen. In de context van dit onderzoek, en van de gemeente Venray, betekent het nadrukkelijk ook het tijdig zien van andere problemen dan waar de vraag over is gesteld.

Venray meer volwassenen met psychische klachten en minder mensen die hun mentale gezondheid als goed ervaren. Tot slot kent de gemeente Venray meer laaggeletterden dan vergelijkbare gemeenten.

Hoe vergroot je persoonlijk kapitaal?

Persoonlijk kapitaal richt zich primair op mentale en fysieke gezondheid. Gemeenten investeren via het Sportakkoord of het JOGG-programma (jongeren op gezond gewicht) in de fysieke gezondheid van inwoners. In bepaalde regio's, bijvoorbeeld in Twente, wordt er fors geïnvesteerd in het terugbrengen van drankgebruik onder jongeren. Dit gebeurt veelal in samenwerking met de GGD. Mentale gezondheid is voor een gemeente lastiger om te verbeteren. Laagdrempelige mentale ondersteuning voor jongeren, bijvoorbeeld op scholen of door een POH GGZ Jeugd bij de huisarts, zijn manieren om voorzieningen te bieden die hieraan bijdragen.

1.3. Maak kennis met Dennis, Shannah en Omar

In dit onderzoek heeft de rekenkamer gekozen om de handelingswijze van de gemeente te onderzoeken aan de hand van drie casussen, ofwel klantreizen. Deze casussen zijn realistisch, maar fictief. Gedurende het rapport wordt in kaders de reis van deze personen door de gemeentelijke procedures geschetst. De casussen zijn gebaseerd op de typen kapitaal.

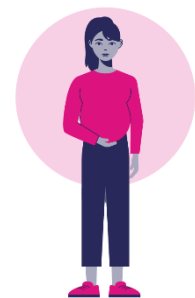
Dennis: alleenstaande man, (dreigende) schuldenproblematiek:

"Mijn naam is Dennis. Ik ben een alleenstaande man van 32 met een dochter van 11 en ben een halfjaar geleden ontslagen. Ik had weinig spaargeld en ontvang geen uitkering. Ik heb nog geen nieuwe baan gevonden. Ik heb al een paar maanden mijn huur en energierekening niet betaald. Een incassobureau heeft me al twee brieven gestuurd. Ik heb weinig vertrouwen in de overheid en krijg hier heel veel stress van. Kan de gemeente mij helpen?"

Dennis heeft vooral een financieel probleem. In de praktijk zien we echter dat financiële problematiek ook kan leiden tot een kleinere sociale kring, en is er vaak geen geld over voor sport, cultuur of vrijetijdsactiviteiten. Dit leidt tot een teruggang in alle vier de kapitalen. Dennis behoort tot het bruine profiel.

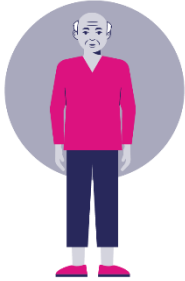
Shannah: zwanger, slechte woonruimte

"Ik ben Shannah, 26 jaar, zeven maanden zwanger en woon in een huis met slechte isolatie met een hoge energierekening waardoor ik mijn rekeningen niet meer kan betalen. De kraamzorg zegt dat mijn huis niet goed is voor de baby. Ik weet niet waar ik naartoe moet. Ik heb geen contact met mijn ouders en ook niet met de vader van de baby."

Shannah heeft meerdere soorten problemen en is daarom gebaat bij een integrale aanpak. Haar financiële problemen veroorzaken een acuut probleem. Daarnaast heeft ze een beperkt sociaal netwerk waar ze op terug kan vallen. Shannah behoort tot het roze profiel.

Omar: armoede en weigert hulp van de overheid

"Mijn naam is Omar, 74, en ik heb een klein pensioentje. Ik kan niet zo goed met geld omgaan en heb al best veel schulden gemaakt. Er zijn al weleens mensen van de gemeente bij mij langs geweest maar meestal stuur ik ze snel weer weg. Mijn Nederlands is niet zo goed."

Er is in elke gemeente, ook in Venray, een aanzienlijk aantal mensen met een laag vertrouwen in de overheid. Deze mensen worden een stuk lastiger bereikt. Dat Omar niet zo goed Nederlands spreekt maakt het nog complexer. Omar behoort tot het groene profiel.

2. Armoedebeleid in de gemeente Venray

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het armoedebeleid van de gemeente Venray eruitziet, hoe hier in de praktijk uitvoering aan wordt gegeven en op welke manier de successen van het armoedebeleid worden gemonitord en het beleid en de uitvoering worden geëvalueerd. Er wordt daarbij gebruik gemaakt van de structuur van het gemeentelijk beleid.

2.1. Overkoepelde visie op sociaal domein

De gemeente Venray heeft haar beleidsvisie op armoede vastgelegd in verschillende documenten, die in samenhang moeten worden gezien. Hieronder is een overzicht opgenomen van de beleidsstructuur van de gemeente met daarin overkoepelende visiedocumenten, beleidskaders en uitwerkingen (bijvoorbeeld in verordeningen).

Relevante (beleids)documenten	Datum
Overkoepelende documenten	
Kadernota Sociaal Domein: De Volgende Stap	2019
Toekomstvisie 'Venray loopt voorop'	2019
Samenwerkingsakkoord 'Bouwen aan vertrouwen'	2022
Bestuursprogramma 'Samen maken we Venray!'	2022
Beleidskaders	
Aanpak van armoede en schulden 2024-2027	2023
Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis	2023
Visie Werk&Inkomen	2023
Addendum GKA-agenda (Gelijke kansen voor alle kinderen en jongeren in gemeente Venray)	2021
Peuteropvang & voor- en vroegschoolse educatie	2023
Uitwerking beleidskaders	
Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Venray	2022
Beleidsregel studietoeslag	2022
Beleidsregels Eenmalige energietoeslag	2023
Besluit nadere regels subsidieverstrekking gemeente Venray	2023
Beleidsregels Meedoenbudget	2024
Beleidsregels Tegemoetkoming eigen risico	2024
Nadere regels WMO	2023
Inclusieagenda Venray	2022

In 2019 is de kadernota voor het Sociaal Domein opgesteld⁶. De visie is opgesteld om na een periode van grip krijgen op het sociaal domein, verder te werken richting integraal samenwerken en innovatie van bijvoorbeeld digitale tools. De gemeente Venray hanteert daarvoor een brede definitie van het sociaal domein. Hieronder vallen: alle Wmo-taken, de Jeugdwet en de Participatiewet, maar ook sport, onderwijs, maatschappelijke dienstverlening, gezondheid, schulddienstverlening, sociaal-cultureel werk, leefbaarheid en kunst en cultuur.

Het belangrijkste uitgangspunt is het centraal stellen van de (omgeving van de) inwoner, volgens het principe van Positieve Gezondheid. Dit is een benadering die niet de ziekte of zwakte, maar een betekenisvol leven van mensen centraal stelt. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens. Ook in overige beleidsdocumenten, zoals het samenwerkingsakkoord⁷ en de visie op Werk en Inkomen⁸ wordt de omgeving van de inwoner in eerste plaats als basis gezien. Parallel hieraan loopt de omgeving van de inwoners als een rode draad door opvolgende beleidsstukken. De gedachte is dat bij een sterke omgeving inwoners langer zelfstandig kunnen functioneren. "Voorkomen is beter dan genezen." Wanneer een inwoner een ondersteuningsvraag heeft, dan wordt eerst gekeken in hoeverre een algemene voorziening ondersteuning kan bieden. Een vervolgstap is dat de gemeente maatwerkvoorzieningen vanuit het vangnet biedt die aanvullend zijn op de omgeving. Wanneer (financiële) belemmeringen het meedoen in de weg staan, worden deze zoveel mogelijk weggenomen.

De visie voor het Sociaal Domein hangt samen met de ambities van de strategische toekomstvisie voor 2030 'Venray loopt voorop'. De eerste ambitie is dat in het Venray van 2030 inwoners, hun netwerken, culturen en voorzieningen met elkaar verbonden zijn zodat iedereen kan meedoen.

Bouwstenen

De gemeente Venray heeft in de Kadernota Sociaal Domein de visie gestructureerd aan de hand van vijf 'bouwstenen', die ook in andere beleidsdocumenten op het sociaal domein terugkomen. Deze bouwstenen zijn opgesteld na gesprekken met inwoners, de gemeenteraad, formele en informele partners en gaan uit van de eigen kracht en regie van inwoners. De bouwstenen zijn:

- **Omgeving:** de sociale basisstructuur van inwoners. Die omgeving bestaat uit het eigen netwerk en alle voorzieningen waar inwoners gebruik van kunnen maken zonder dat ze een doorverwijzing of indicatie nodig hebben.
- **Vangnet:** de omgeving van inwoners vormt de basis, maar de gemeente wil het vangnet niet uit het oog verliezen. De gemeente blijft een zorgplicht hebben voor inwoners die het (tijdelijk) niet zelf redden. Het vangnet moet zo effectief en efficiënt mogelijk werken.
- **Houding & gedrag:** de vernieuwde aanpak in het sociaal domein vraagt volgens de gemeente om een andere houding van de gemeente, de partners en de inwoners. Dit wordt door de gemeente samengevat als vindingrijkheid, durf en lef. Hiermee bedoelt de gemeente dat medewerkers buiten de kaders moeten durven treden om problemen van inwoners op te lossen en samen met partners vanuit samenwerking naar oplossingen zoeken.
- **Communicatie:** de gemeente en partners moeten meer in gesprek komen en blijven met inwoners. De communicatie moet informeren over waarvoor je bij de gemeente terecht kunt, maar ook over waar de gemeente niet voor is.
- **Financiën:** de gemeente ziet de herverdeling van het gemeentefonds ook als aanleiding om opnieuw te kijken naar de financiële consequenties van het sociaal domein.

⁶ Gemeente Venray. (2019). Kadernota Sociaal Domein: De Volgende Stap.

⁷ Venray Lokaal, VVD Venray, D66 Venray en Samenwerking Venray. (2022, mei). Bouwen aan vertrouwen.

⁸ Gemeente Venray. (2023, oktober). Visie Werk & Inkomen.

2.2. Doelen – wat wil Venray bereiken?

De gemeente Venray heeft in 2022 de lokale aanpak armoede en schulden⁹ vernieuwd. In lijn met de twee overkoepelende documenten wordt ook hier de visie uitgesproken dat iedereen (naar vermogen) mee moet kunnen doen in de samenleving. Dit beleid borduurt voort op de aandachtspunten die in 2022 zijn meegegeven vanuit het samenwerkingsakkoord. Het is een opvolging aan de nota 'de volgende stap in de aanpak van armoede en schulden 2020-2022'¹⁰. Ook de lokale aanpak armoede en schulden is ingedeeld aan de hand van de bouwstenen uit de kadernota. Hierna wordt aan de hand van de bouwstenen toegelicht wat de doelen zijn van de gemeente en hoe hier uitvoering aan wordt gegeven. Daarvoor wordt de integrale benadering van de gemeente Venray geschetst.

2.2.1. De ontwikkeling van één centrale toegang: het Venrays Informatiepunt (VIP)

In de Kadernota Sociaal Domein staat beschreven dat de gemeente het doel heeft om een nieuwe toegang voor het Sociaal Domein te ontwikkelen.¹¹ Dit zou gaan om één centrale toegang, waar inwoners terecht kunnen voor hulpvragen: het Venrays Informatiepunt (VIP). Het geniet de voorkeur dat inwoners een oplossing vinden binnen de eigen omgeving. Wanneer iemand er niet zelfstandig uitkomt, dan wijst de gemeente de weg in de omgeving of biedt een vangnet. Momenteel is de verbinding tussen de omgeving en het vangnet nog niet zoals de gemeente het graag zou zien. Hierdoor worden niet altijd alle mogelijke oplossingen uit de omgeving benut. Een centrale toegang zou niet alleen een duidelijk aanspreekpunt zijn voor de doelgroep, maar ook bijdragen aan een overzicht van alle beschikbare ondersteuning en regelingen.

De gemeente onderschrijft dat er bij de doelgroep die moeite heeft met rondkomen vaak meer aan de hand is. In dat geval is er sprake van meerdere problemen en valt een inwoner onder meerdere afdelingen binnen de gemeente. Juist om die reden is het voor deze doelgroep van belang dat er overzicht is in de mogelijkheden en dat afdelingen onderling nauw samenwerken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan samenwerking tussen beleidsvelden als inclusie, sport, gezondheid, Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Participatiewet.

Voor het ontwikkelen van de centrale toegang werkt de gemeente samen met netwerkpartners. Deze hebben een groter bereik binnen de wijken en kennen de doelgroep. Inwoners ervaren het namelijk in het algemeen als laagdrempeliger om de partners om hulp te vragen dan de gemeente. In eerste instantie was het idee om een fysiek informatiepunt te organiseren met daarin alle onderdelen van het sociaal domein. Dit bleek niet haalbaar in termen van financiën en bemensing. Ook bleek dat er vanuit partners een sterke behoefte is aan een netwerk met een structurele overlegvorm waar partners elkaar kunnen vinden en kunnen samenwerken. Er is al een verbetering te zien in de samenwerking, maar de partners onderzoeken nog hoe dit het best kan worden vormgegeven. De gemeente bepaalt daarna hoe zij hier het best aan kan bijdragen.

Uit gesprekken blijkt dat de richting waarin de centrale toegang zich ontwikkelt niet voor iedereen helder is. De maatschappelijke partners, verschillende ambtelijke medewerkers en de gemeenteraad hebben allen een ander beeld van de ontwikkelingen en de richting waarin het VIP zich ontwikkelt en zou moeten ontwikkelen.

Regie op ingewikkelde casuïstiek

Een centrale toegang moet ook duidelijkheid scheppen als het gaat om casusregie. Zowel de gemeente als de partners noemen behoefte aan een duidelijke regisseur voor elke casus. Doorgaans weten de afdelingen van de gemeente elkaar te vinden, maar er zijn nog verschillende punten waar een aanvraag binnen kan komen. Het is voor de doelgroep belangrijk om een duidelijke regisseur en aanspreekpunt te hebben, zodat ze niet uit het zicht verdwijnen. Het uitgangspunt van de gemeente is dat de regie blijft bij degene die de hulpvraag stelt. Is dat niet mogelijk, dan wordt er gezocht naar iemand binnen het sociaal netwerk van de hulpvrager. Pas

⁹ Gemeente Venray. (2023). Aanpak van Armoede en Schulden 2024 - 2027.

¹⁰ Gemeente Venray. (2019). De volgende stap in de aanpak van armoede en schulden 2020-2022.

¹¹ Gemeente Venray. (2019). Kadernota Sociaal Domein: De Volgende Stap.

wanneer dat geen uitkomst biedt wordt de regie gepakt door iemand van de gemeente of de aanbieder waar de hulpvraag is gesteld.

De gemeente wil bij een centrale toegang de netwerkpartners en de wijkteams betrekken voor zowel lichte als meer complexe hulpvragen. Een oplossing wordt eerst gezocht binnen het voorliggende veld, dit omvat alle voorzieningen die beschikbaar zijn zonder een zorgindicatie. Voor deze hulpvragen blijft doorgaans de regie bij de persoon die het eerste contact met de inwoner heeft gehad. Ook wanneer de inwoner wordt doorverwezen naar een (andere) partner of afdeling binnen de gemeente. Voor complexe casussen, waarbij de inwoner beschikt over een zorgindicatie, is er wel duidelijkheid over de regie. De coördinator Zorg&Veiligheid neemt deze dan over.

Venray in vergelijkend perspectief: een centrale toegang

De gemeente Venray wil in de toekomst een nieuwe toegang inrichten. In het begin van het proces zou dit nog een fysieke toegang worden, inmiddels is het verworden tot een beleidsvisie en manier van samenwerken. Een gezamenlijke toegang is niet nieuw. De gemeente Hoorn heeft bijvoorbeeld een volledig integrale toegang genaamd I.Hoorn. Zowel Wmo, jeugd en armoede zijn hierin ondergebracht. De uitvoering van de participatiewet wordt door een andere partij uitgevoerd. Het voordeel van een gezamenlijke toegang is de mogelijkheid tot integraliteit. Goede interne samenwerking en duidelijke casusregie zijn basisvoorwaarden voor een succesvolle multidisciplinaire aanpak. Dit vergt meer dan het inrichten van een centrale toegang: het is een bepaalde houding en gedrag. Dat kan ook zonder fysieke plek.

2.2.2. Bouwsteen omgeving

De omgeving verwijst naar alle hulp en voorzieningen waar inwoners, al dan niet binnen hun eigen netwerk, gebruik van kunnen maken zonder een indicatie of doorverwijzing¹². In deze bouwsteen ligt de nadruk op het versterken van het netwerk voor armoede. Niet alleen voor inwoners zelf, maar ook tussen de gemeente en partners onderling. De gemeente Venray steunt partners om het bereik van het armoedebeleid te vergroten. Voor de komende periode wordt er een focus genoemd op het intensiveren van de samenwerking met de maatschappelijke partners en het optimaal inrichten van de dienstverlening. Daarbij is het concrete uitgangspunt voor de omgeving dat inwoners toegang hebben tot, inzicht in en ondersteuning bij het meedoen.

Uitgangspunt: inwoners hebben toegang tot, inzicht in en ondersteuning bij het meedoen.	
Doelen	Wat is de inzet van de gemeente?
Inwoners met een laag inkomen en/of in armoede doen mee, hebben eenvoudig toegang en maken optimaal gebruik van activiteiten die bijdragen aan participatie.	/ Verbeteren van de ondersteuning en bescherming voor inwoners met schulden door duidelijke en concrete afspraken met bewindvoerders te maken. / Inzetten van ervaringsdeskundigheid.
Netwerkpartners weten elkaar te vinden, te versterken en vormen gezamenlijk een logisch sluitend netwerk, om te voorkomen dat inwoners in armoede of schulden terechtkomen, inwoners	/ Stimuleren van samenwerking tussen verschillende organisaties door dit als criterium op te nemen in de subsidieverlening, waardoor een geïntegreerde aanpak wordt bevorderd.

¹² Gemeente Venray (2022, november). Ambtelijke opdracht omgekeerde verordening sociaal domein.

in armoede of schulden ondersteunen of terugvallen.	/ Vergroten van de toegang tot sociale en culturele activiteiten voor mensen met een laag inkomen door vereenvoudiging en promotie van bestaande regelingen.
Inwoners met schulden en/of in armoede zijn vroegtijdig in beeld en het netwerk biedt ondersteuning waar mogelijk.	<ul style="list-style-type: none"> / Bevorderen van de financiële onafhankelijkheid van inwoners door middel van educatie, begeleiding en ondersteuning. / Tegengaan van niet-gebruik en onderbenutting, onder meer door doorontwikkeling van de voorzieningenwijzer. / Uitbreiding van het netwerk met o.a. gezondheidspartners (nieuw). / Versterking van het netwerk Armoede om de onderlinge samenwerking met ketenpartners te verbeteren.

De VoorzieningenWijzer

Een manier om inzicht te krijgen in het beschikbare aanbod binnen de gemeente Venray is de VoorzieningenWijzer. Dit is een praktisch instrument voor gemeenten, woningcorporaties en welzijnsorganisaties bij hun armoedebeleid om onderbenutting van regelingen te voorkomen. Deze tool is ontwikkeld door SchuldenLabNL. Een groot deel van de inwoners maakt niet volledig gebruik van de regelingen waar zij recht op hebben. Zo ook in Venray. Met behulp van de Voorzieningenwijzer lopen lokale consulenten met inwoners de mogelijkheden door. De gemeente Venray voert deze gesprekken niet zelf maar maakt hiervoor gebruik van maatschappelijke partners zoals het PLIV en PSZ (Platform Sociale Zekerheid Venray). Deze gesprekken worden voor een groot deel door vrijwilligers gevoerd. Deze vrijwilligers zijn hiervoor getraind. Het PLIV heeft geen extra financiering ontvangen voor het uitvoeren van deze taak.

Wat we leren van Dennis

Dennis heeft een dochtertje. Als blijkt dat Dennis inderdaad te weinig verdient dan hebben zij recht op Meedoenbudget (voor hem en specifiek voor kinderen) en wellicht andere ondersteuningsmaatregelen. In de gemeente Venray wordt gewerkt aan het versimpelen van deze regelingen. Desondanks moeten er veel formulieren worden ingevuld als er aanspraak gemaakt kan worden op meerdere regelingen.

Dennis kan hiervoor terecht bij maatschappelijke organisaties die gesprekken voeren aan de hand van de Voorzieningenwijzer (zoals het PLIV). Met deze tool worden alle regelingen waar Dennis (en zijn dochtertje) eventueel recht op hebben in beeld gebracht.

Vroegsignalering

Gemeenten hebben sinds 2021 de plicht om vroegsignalering in te richten vanuit de Wet Gemeentelijke Schuldhelpverlening. Vroegsignalering richt zich op het snel identificeren van inwoners met geldproblemen, zowel bij beginnende schulden als daarvoor. Zij worden door zogeheten 'convenantpartners' op de hoogte gesteld van betalingsachterstanden. Deze convenantpartners zijn nutsbedrijven (water en energie), zorgverzekeraars en woningcorporaties. Dit gebeurt in Venray, zoals in vrijwel alle gemeenten, via het RIS-systeem. Daarnaast is de gemeente Venray aangesloten bij het Convenant vroegsignalering waar enkele keren per jaar met betrokken partijen wordt teruggeblikt en bijgestuurd.

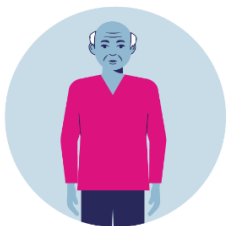

In de gemeente Venray is een lichte stijging van het aantal jaarlijkse meldingen in het kader van vroegsignalering te zien. Dit heeft deels te maken met gewijzigde afspraken in het kader van vroegsignalering. Zo zijn zorgverzekeraars eerder met het melden van betalingsachterstanden en zijn er meer convenantpartners bij gekomen. Het aantal meldingen in de gemeente Venray maakt dat er keuzes gemaakt moeten worden bij het oppakken van meldingen. Omgerekend naar weken zouden er bijna 30 acties per week moeten worden uitgevoerd om alle vroegsignaleringsmeldingen actief te benaderen. De gemeente Venray heeft daarvoor een aantal instrumenten:

Aantal meldingen vroegsignalering	
2021	1.297
2022	1.131
2023	1.550

- / Vouwkaarten: een persoonlijke kaart met daarin informatie over de mogelijkheden van ondersteuning door de gemeente. Dit wordt ingezet bij inwoners met een lage betalingsachterstand zonder meervoudige problematiek. Er zijn vertaalde vouwkaarten beschikbaar (in Pools en Engels) maar deze worden enkel ingezet bij een huisbezoek. Er wordt niet op basis van achternaam een inschatting gemaakt over het taalniveau.
- / Telefonisch contact: de medewerkers van Schulddienstverlening bellen een inwoner als deze reeds bekend is bij de gemeente. De consulent met het laatste contact neemt contact op met de inwoner. Als de inwoner niet bereikt wordt volgt er een tweede of derde beleping.
- / Huisbezoek door een ervaringsdeskundige: In een persoonlijk gesprek wordt de inwoner geïnformeerd over het hulpaanbod en probeert de ervaringsdeskundige zicht te krijgen op de problematiek en de motivatie van de inwoner om hiermee aan de slag te gaan. Een huisbezoek wordt ingezet bij meervoudige problematiek, als een inwoner vaker terugkomt in het systeem met betalingsachterstanden of als de achterstanden hoog zijn opgelopen. Als een inwoner niet thuis is worden er nog twee extra bezoeken afgelegd op andere dagdelen.

De ervaringsdeskundige kan inwoners doorverwijzen naar het inloopsprekuur. Het is de wens van de gemeente dat inwoners deze afspraak zelf maken, om de eigen regie te behouden. Als een inwoner vanuit vroegsignalering aangeeft niet langer willen te worden benaderd kan deze inwoner op de blacklist worden gezet. De eerdere achterstandsgegevens worden uit RIS verwijderd. Dit is een wettelijke verplichting.

Wat we leren van Omar

Situaties zoals die van Omar komen vaker voor. Een deel van de mensen zal hulp weigeren vanwege schaamte, een ander deel zal dit doen wegens wantrouwen richting de overheid. In de samenstelling van inwoners in de gemeente Venray zijn beide groepen sterk vertegenwoordigd. In de gemeente Venray is er gekozen om huisbezoeken af te laten leggen door ervaringsdeskundigen. Deze mensen kennen de belevingswereld van de inwoners waar ze langsgaan en worden vaak meer vertrouwd.

Naast de formele vroegsignalering is er ook een meer informele vroegsignalering. Bijvoorbeeld door maatschappelijke partners of professionals en vrijwilligers die in het kader van andere hulpverlening bij mensen over de vloer komen. Hier zijn verschillende mogelijkheden voor ingericht:

- / Vroegsignalering vanuit andere ondersteuningsvragen bij de gemeente: wanneer bijvoorbeeld een Wmo-consulent langskomt voor een keukentafelgesprek, dan is een vast onderdeel het uitvragen van de financiële positie van een inwoner. Ook bij de aanvraag van een bijstandsuitkering (waar een financiële toets onderdeel uitmaakt van de procedure) wordt er doorgevraagd over schulden, geldzorgen en algehele financiële gezondheid. De ervaring leert namelijk dat op basis van deze vraag andere problematieken snel bovenkomen.
- / Vroegsignalering vanuit maatschappelijke partners: professionele maatschappelijke organisaties zoals Synthese kunnen casussen aanmelden voor het SNO (Sociaal Netwerkoverleg). Hierbij zijn zowel de gemeente als meerdere partners aanwezig en kan de (anonieme) casus gezamenlijk worden

besproken. Andere maatschappelijke organisaties, veelal vrijwilligersorganisaties, geven aan dat zij de gemeente goed kunnen bereiken, maar nog geen mogelijkheid hebben om casussen breed te bespreken. Om dit te realiseren voor meerdere maatschappelijke partners moet de gemeente het initiatief nemen en de regie behouden.

Inloopsprekuren van Schulddienstverlening

Op verschillende locaties in de gemeente worden inloopsprekuren 'Hulp bij financiën' aangeboden. Afhankelijk van de locatie kunnen inwoners hier met of zonder afspraak terecht. In deze gesprekken kunnen inwoners informatie en advies krijgen over geldzaken. Daarnaast is het ook mogelijk om regelingen en toeslagen aan te vragen. Om deze gesprekken laagdrempelig te houden, zijn deze vrijblijvend en hoeven inwoners in eerste instantie geen documenten mee te brengen naar het bezoek. Bij een vervolgspraak wordt door de gemeente wel aangeraden de relevante papieren mee te brengen. Digid biedt voor consulenten een uitkomst wanneer er informatie ontbreekt.

Inwoners komen via verschillende loketten uit bij het inloopsprekuren. Dit kan zowel via andere afdelingen van de gemeente, zoals Inkomen of WMO, als via een externe partner. Waar nodig wordt er onderling afgestemd. Consulenten en vrijwilligers die het eerste contact hebben gelegd begeleiden klanten naar het spreekuren en gedurende de vervolgstappen. Dit is van belang om te zorgen dat inwoners niet uit het zicht verdwijnen.

Bij de intakes zijn financiën het vertrekpunt, maar komt andere problematiek van daaruit ook boven. Schulden gaan in veel gevallen gepaard met andere problematiek, waardoor dergelijke casussen raken aan andere expertises. Binnen de gemeente is er de intentie om in gevallen waar schulden in beeld komen sneller te schakelen met Schulddienstverlening. Dit leidt tot nieuwe intakes of keukentafelgesprekken, omdat de expertises vanuit verschillende invalshoeken informatie opvragen.

Venray in vergelijkend perspectief: bouwsteen Omgeving

Vroegsignalering

Het inzetten van een huisbezoek en een brede insteek bij vroegsignalering zijn niet uniek. Wat wel bijzonder is, is de inzet van ervaringsdeskundigheid in de vroegsignalering. In de gemeente Diemen en de gemeente Hoorn wordt vroegsignalering uitgevoerd door een medewerker van het Sociaal Team. Zij leggen huisbezoeken af en voeren een brede intake uit waarbij gekeken wordt naar de situatie omtrent opvoeding, de financiële situatie, de werksituatie en de invloed van dramatische gebeurtenissen uit het verleden.

Inloopsprekuren

De gemeente Venray heeft een inloopsprekuren voor het sociaal domein. Deze gesprekken worden georganiseerd op het gemeentehuis, maar vanuit Schulddienstverlening ook op locaties in de wijk. Bijvoorbeeld in de gebouwen van maatschappelijke partners zoals het PLIV en Stichting Ik Begin. Er is een wisselend beleid over afspraken. Op het gemeentehuis en bij het PLIV moet een afspraak gemaakt worden. Bij Stichting Ik Begin hoeft geen afspraak gemaakt te worden. Ook andere gemeente experimenteren met inloopsprekuren. De gemeente Hoorn heeft geen gemeentelijke inlooppuren meer omdat deze niet goed bezocht worden, zij sluiten echter regelmatig aan voor overleg bij maatschappelijke organisaties zoals de Voedselbank of de Kledingbank.

2.2.3. Bouwsteen vangnet

Wanneer een inwoner geen passende oplossing kan vinden binnen het eigen netwerk en de rest van de omgeving, dan biedt de gemeente een vangnet. Hierbij wordt ondersteuning geboden aan inwoners met problematische schulden, een laag inkomen en/of in armoede. De gemeente biedt maatwerkvoorzieningen, maar er is ook een belangrijke rol weggelegd voor preventie en inclusie. De ondersteuning dient niet alleen ter oplossing van problemen rondom geldzaken. Het is ook van belang om ervoor te zorgen dat de situatie niet verergert, of zich opnieuw voordoet, en dat de inwoner een volgende keer wellicht zelf een oplossing kan vinden binnen het eigen netwerk. Een belangrijk doel voor het vangnet is dan ook om het bereik van de

regelingen te vergroten en te zorgen dat inwoners weten waar zij terecht kunnen. Hierin hangt deze bouwsteen samen met de doelen uit de bouwsteen omgeving.

De gemeente wil het bereik van de minimaregelingen vergroten. In 2022 is bijvoorbeeld de wet- en regelgeving aangepast, waardoor meer huishoudens in aanmerking komen voor een kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen. Dit is echter nog niet zichtbaar in het bereik van de regeling¹³. Sinds 2022 is het aantal inwoners dat aanspraak maakt op de bijzondere bijstand ongeveer gelijk gebleven. Dit wijst erop dat het bereik nog niet toegenomen is. In aanvulling hierop heeft de gemeente het meedoenbudget en de inkomensgrens voor Stichting Leergeld verhoogd. Ook het organiseren van de minimaregelingen in één meedoenregeling en digitale aanvraagprocedures moeten bijdragen aan een verhoogd bereik.

Uitgangspunt: inwoners met (problematische) schulden, een laag inkomen en/of in armoede hebben een vangnet.	
Doelen	Wat is de inzet van de gemeente?
Uitbreiden doelgroep en hoger bereik van inkomensondersteunende regelingen/diensten voor inwoners met (problematische) schulden, een laag inkomen en/of in armoede, waarbij we rekening houden met het verkleinen van de armoedeval (nieuw).	<ul style="list-style-type: none"> / De inkomensnormen voor kwijtschelding belastingen en de minimanormen worden gelijkgetrokken. / Vereenvoudigde en digitale aanvraag- en behandelprocedures van de minimaregelingen. / Herzien van de minimaregelingen met daarin de volgende uitgangspunten: <ul style="list-style-type: none"> • Automatische toekenning aan bijstandsklanten voor wat betreft het meedoenbudget en de individuele inkomens toeslag • Verhoging van de inkomensgrens stichting Leergeld Venray van 120% naar 130% • Verhoging van de inkomensgrens Meedoenbudget volwassenen en kinderen van 110% naar 130% en jaarlijkse indexering. • Verhoging van de hoogte Meedoenbudget volwassenen van € 150 naar € 200 • Het op eenzelfde wijze behandelen van een inwoner met schulden, waardoor deze inwoners en eventuele kinderen kunnen blijven participeren.
Bevorderen van de (financiële) zelfredzaamheid	
Schulddienstverlening maakt de beweging van Vangnet richting Omgeving (preventief)	<ul style="list-style-type: none"> / De inzet van procesversnellers binnen de ambtelijke organisatie. / In gesprek met klanten over schulddienstverlening voor meer inzicht in wat wel en wat niet werkt (kwantitatief en kwalitatief onderzoek). / Stimuleren van de doorgeleiding vanuit andere partijen naar schulddienstverlening voor zowel particulieren als ondernemers.

¹³ Gemeente Venray. (2023). Aanpak van Armoede en Schulden 2024 - 2027.

	<ul style="list-style-type: none"> / Budgetbeheer en/of -coaching worden doorlopend ingezet, zowel tijdens een schuldbemiddeling als preventief. / Afschaffen van de eigen bijdrage voor budgetbeheer en financieel beheer.
--	---

Preventie

“Voorkomen is beter dan genezen” geldt ook zeker voor het armoedebeleid. In de afgelopen jaren zijn gemeenten daarom fors gaan investeren in preventie en vroegsignalering. Zo ook de gemeente Venray. Het doel van preventie is om te voorkomen dat armoede toeneemt en inwoners (opnieuw) in schulden geraken. Dit gebeurt onder andere door voorlichting te geven en informatie te verspreiden over de beschikbare ondersteuning. Alle informatie over geldzaken in de gemeente Venray is vastgelegd in het Informatieboekje Geldzaken¹⁴. Dit informatieboekje is opgesteld voor inwoners en ondernemers in de gemeente en bevat regelingen, contactpersonen en maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met armoede en schulden. Het boekje wordt twee keer per jaar geactualiseerd.

De gemeente legt de nadruk op het versterken van de omgeving. Dat is volgens de gemeente goed voor de inwoner, maar ook nodig om het armoedebeleid betaalbaar te houden. In de praktijk betekent dit dat er een verschuiving is van ondersteuning vanuit de gemeente naar het zelfstandig voorkomen en oplossen van problemen. Preventie gebeurt dan ook in de vorm van voorlichting over beschikbare hulp in de eigen omgeving en voornamelijk de hulp geboden door maatschappelijke partners.

Voor het geven van voorlichting wordt ervaringsdeskundigheid ingezet. Dit zijn mensen die persoonlijke ervaring hebben met de problematieken van de doelgroep. Naast voorlichting worden er ook huisbezoeken afgelegd. In de wijken waar vanuit de doelgroep veel vraag is naar ondersteuning worden extra wijkteams ingezet. Wijkteams zijn de oren en ogen van de gemeente in de wijk. De ervaring leert dat flyeren en spreekuren vanuit de gemeente in dergelijke wijken minder effectief zijn. Maatschappelijke partners zoals Stichting Leergeld verspreiden zelfstandig informatie op scholen over de eigen regelingen en regelingen van de gemeente. Dit betreft onder andere het informatieboekje Geldzaken.

Inwoners kunnen ook zelf in de wijk binnenlopen bij meerdere laagdrempelige voorzieningen. Een voorbeeld hiervan is het PLIV (Platform Lage Inkomen Venray). Dit centrum is al 25 jaar gevestigd op hetzelfde adres in de wijk Brukske. Inwoners weten hen te vinden en kunnen hier terecht met vragen over uitkeringen, toeslagen, gemeentelijke regelingen, ziektekosten en het invullen van de VoorzieningenWijzer.

Versimpeling van aanvraag van regelingen

De gemeente Venray heeft als doel om de verschillende regelingen omtrent ‘meedoen’ samen te brengen in één meedoen-regeling. Er zijn nu meerdere regelingen met verschillende aanvraagroutes en verschillende voorwaarden. Voor inwoners is het daardoor lastig om optimaal gebruik te maken van deze regelingen. Een belangrijke reden hiervoor is de overlap in de gegevens die bij de inwoner worden uitgevraagd ter beoordeling van verschillende aanvragen. Inwoners die aanspraak willen maken op meerdere regelingen moeten nu meermaals dezelfde gegevens aanleveren. Daarnaast verschillen de manieren waarop ondersteuning van samenwerkingspartners moet worden aangevraagd. Bij Stichting Leergeld dient bijvoorbeeld een aparte aanvraag ingediend te worden, terwijl bij de Voedselbank een verwijzing volstaat.

De ambitie van de gemeente is om dit anders te organiseren. Tegelijkertijd wordt aangegeven dat dit een grote verandering is die tijd kost. Daarom wil de gemeente starten met enkele snel door te voeren verbeteringen. Een voorbeeld is het digitaliseren van aanvraagformulieren. Op de website van de gemeente

¹⁴ Gemeente Venray. (z.d.). Informatieboekje Geldzaken.

zijn op dit moment vier verschillende aanvraagformulieren te vinden.¹⁵ Met uitzondering van het formulier voor de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen is het enkel mogelijk om .pdf-formulieren te downloaden en per post aan de gemeente toe te sturen. Een voorbeeld waar de gemeente al stappen heeft gezet is het ambtshalve toekennen van het Meedoenbudget en de inkomstenstoeslag aan inwoners met een bijstandsuitkering. Dit betekent dat deze regelingen automatisch worden toegekend en uitbetaald aan inwoners die een bijstandsuitkering ontvangen en aan de voorwaarden voldoen.

Bereik van meedoenbudget en kindregelingen

In de gemeente Venray ontvingen in 2023 421 kinderen het Meedoenbudget kind, 603 kinderen een voorziening van Stichting Leergeld en 298 kinderen ondersteuning van het Jeugdfondsport. Ambtenaren en maatschappelijke partners zijn ervan overtuigd dat hiermee niet iedereen bereikt wordt. Bereik meten is echter uiterst ingewikkeld. Wel wordt opgemerkt dat het bereik van maatschappelijke organisaties zoals Stichting Leergeld groter is dan dat van de gemeente.

Convenant met bewindvoerders

Sinds juli 2017 heeft de gemeente Venray een convenant bewindvoerders met ca. 30 bewindvoerders uit de regio. Herziening van het convenant is gepland voor 2024, waarbij het inmiddels beschikbare modelconvenant vanuit de NVVK als leidraad wordt genomen. In het convenant is afgesproken dat er altijd contact wordt opgenomen met de gemeente en op welke termijn hierop wederzijds gereageerd wordt. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over de overdracht van cliënten en een vervolgesprek. In 2022 en 2023 is de samenwerking met bewindvoerders geëvalueerd.

Venray in vergelijkend perspectief: bouwsteen Vangnet

Preventie

De gemeente Venray heeft ervoor gekozen om preventie in te zetten via de maatschappelijk partners. Dat past binnen het kader van het gehele beleid. In andere gemeenten hebben medewerkers van de gemeente hierin een grotere rol, bijvoorbeeld in de voorlichting op scholen. In de gemeente Hoorn worden er scholen bezocht (vooral middelbaar), presentaties gegeven aan grote bedrijven en samengewerkt met het UWV om voor een grote doelgroep preventieve voorlichting over geldproblematiek te verzorgen. De gemeente Hoorn is daarin verder dan veel van de andere gemeenten die onderdeel uitmaken van dit onderzoek.

Automatische toekenning

De gemeente Venray heeft met het nieuwe beleidskader fors geïnvesteerd in het armoedebeleid door meedoenregelingen automatisch toe te kennen. Hierin loopt de gemeente Venray voor op andere gemeenten. Een volgende stap voor de gemeente Venray is het gelijkrekken van de toets voor inkomensregelingen met maatschappelijke organisaties.

Hoogte en reikwijdte van voorzieningen

De gemeente Venray hanteert in het armoedebeleid in grote lijnen de grens van 130% van het wettelijk sociaal minimum. De hoogte van het meedoenbudget is 200 euro per jaar. Ook maatschappelijke partners merken op dat beleid in Venray in het algemeen ruimhartig is. Ook vergeleken met andere gemeenten in het onderzoek valt de gemeente Venray niet uit de toon. Gelet op de samenstelling van de gemeente Venray is het meedoenbudget voor kinderen en volwassenen passend. Uit gesprekken met maatschappelijke partners en ambtenaren blijkt dat in Venray, zoals in veel gemeenten, schaamte een probleem is. In de gemeente Hoorn zijn ze daarom overgestapt op een pas voor het meedoenbudget. Met deze 'HoornPas', die te gebruiken is als pinpas, kunnen inwoners geld uitgeven bij aangesloten culturele instellingen, sportieve of maatschappelijke activiteiten. Het voordeel hiervan is dat de gemeente zicht heeft op het (onder)gebruik van het budget en kan monitoren waar geld aan uit wordt gegeven. In de gemeente Venray krijgen inwoners het bedrag van de gemeente op hun rekening gestort.

¹⁵ Meedoenbudget, Tegemoetkoming eigen risico zorgverzekering, Individuele Inkomstenstoeslag en kwijtschelding gemeentelijke heffingen. De formulieren voor bijzondere bijstand en studietoelage zijn niet via de website beschikbaar, maar kunnen telefonisch (na een eerste screening) worden opgevraagd.

Bereik van bijzondere doelgroepen

Er zijn doelgroepen die moeilijker worden bereikt. Bijvoorbeeld omdat zij de taal niet spreken, omdat in hun eigen cultuur hulp zoeken niet als optie wordt gezien of omdat ze geen vertrouwen hebben in de overheid. In de gemeente Druten worden alle ouderen boven de 70 preventief bezocht door een medewerker van een welzijnsorganisatie. Dit zorgt ervoor dat 'stille armoede' in deze doelgroep niet onzichtbaar blijft. De vrijwilligers die op pad gaan zijn getraind om zowel geldproblematiek, eenzaamheid als zorgbehoefte te signaleren. De gemeente Diemen verspreidt folders die specifiek gericht zijn op zzp'ers en ondernemers. Op deze folders staan o.a. een aantal veel gestelde vragen en stappen die een ondernemer met geldzorgen kan volgen. Dit is een doelgroep die ook in Venray lastig te bereiken blijkt.

2.2.4. Bouwsteen houding en gedrag

De gemeente Venray is bezig met een veranderende aanpak als het gaat om de houding en het gedrag van (de medewerkers van) de gemeente ten opzichte van de inwoners. En deze nieuwe aanpak vraagt om vindingrijkheid, durf en lef van alle betrokken partijen¹⁶. Eigenschappen hiervan zijn een brede blik en het goede gesprek. Medewerkers worden uitgenodigd en aangemoedigd om buiten hun eigen vakgebied te zoeken naar mogelijke samenwerkingen. Hierbij kan buiten de deur gekeken worden naar bijvoorbeeld E-health, maar ook intern, naar samenwerking tussen de verschillende domeinen.

Het streven is een stress-sensitieve schulddienstverlening voor inwoners. Dit betekent dat professionals als uitgangspunt nemen dat chronische stress bij veel mensen een negatieve invloed heeft op het functioneren.¹⁷ De gemeente wil dat hun professionals hierbij een pallet hebben aan mogelijkheden voor het bieden van maatwerk via de bijzondere bijstand. Schulddienstverleners richten zich op preventie, vroegsignalering, budgetbeheer en -coaching. Tussen 2019 en 2022 heeft er in de gemeente Venray een verdubbeling plaatsgevonden van het aantal inloopsprekuren. Daarnaast was er een afname in het aantal aanvragen, terugvallen in schulden en het aantal klanten. Er is bevonden dat spreekuren op afspraak beter bezocht worden dan inloopsprekuren, desalniettemin wil de gemeente blijven variëren in het aanbod. Met een gevarieerd aanbod hoopt de gemeente zoveel mogelijk mensen binnen de doelgroep te bereiken.

Echter wordt ook benoemd dat de gemeente nog niet afdoende in gesprek is gegaan met de groep klanten van Schulddienstverlening. Een oorzaak die wordt genoemd is dat deze groep slechts beperkt deelneemt aan cliëntervaringsonderzoek (11%). Daarnaast is niet expliciet het gesprek met hen gestart over wat wel en niet werkt. Vanuit het implementatieplan 'stress-sensitieve schulddienstverlening in Venray' zijn er op dit punt positieve ontwikkelingen in toegankelijkheid en inhoud van de dienstverlening maar zou Venray graag jongeren, ouderen en ondernemers nog beter willen bereiken.

Uitgangspunt: uitvoerende medewerkers werken vanuit het perspectief van de inwoner

Doelen	Wat is de inzet van de gemeente?
De bijzondere bijstand wordt zo ingezet dat hiermee het verschil voor inwoners in schulden en/of armoede gemaakt wordt.	/ Werken aan de hand van de Omgekeerde Toets (behorend bij de Omgekeerde Verordening). / Aansluiten bij de deelopdracht Omgeving van het uitvoeringsprogramma Sociaal Domein.
Medewerkers van de gemeente hebben oog voor de mogelijke ondersteuning vanuit de omgeving	

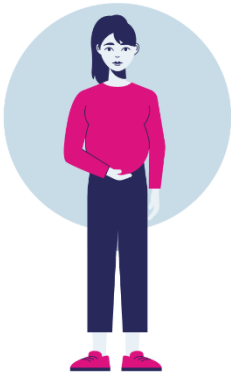
¹⁶ Gemeente Venray (2022, november). Ambtelijke opdracht omgekeerde verordening sociaal domein.

¹⁷ Gemeente Venray. (z.d.). Uitwerking stress-sensitief werken in Venray

Maatwerk

Vanuit de omgekeerde verordening volgt het werken met de Omgekeerde Toets. De gemeente Venray wil in 2024 starten met het beoordelen van aanvragen voor de bijzondere bijstand met de Omgekeerde Toets van Stimulansz. Hierbij wordt vertrokken vanuit het beoogde effect, in plaats van vanuit de juridische kaders. Er wordt gekeken naar wat de inwoner nodig heeft en of dat overeenkomt met de bedoeling van de wet, in plaats van naar waar een inwoner recht op heeft. Dit biedt de mogelijkheid tot maatwerk zonder willekeur en bevordert een integrale aanpak. Het beoogde effect is dat uitvoerend medewerkers te werk gaan vanuit het perspectief van de inwoner. Het management en de beleidsafdeling van de gemeente moedigen de medewerkers in de uitvoering aan om die ruimte te verkennen en desnoods een keer een fout te maken. De consulenten worden hierin getraind. Een volgende stap is om het op te nemen in het werkproces, met periodieke interviews voor evaluatie.

Wat we leren van Shannah

De casus van Shannah is ingewikkeld en valt niet onder de standaard regelingen. De gemeente heeft daarom een extra regeling ingericht voor maatwerk, het tussen-wal-en-schipbudget. Voorbeelden van ondersteuning die geboden is vanuit dit budget zijn onder andere zwemlessen, een bril, een tandartsafpraak en een vliegticket naar het land van herkomst. Daarnaast is er in samenwerking met een woningcorporatie een time-outwoning van gefinancierd.

In het geval van Shannah zal er worden samengewerkt met een specifieke functionaris binnen de gemeente. De coördinator Zorg&Veiligheid. Deze persoon kijkt bij complexe casussen mee en pakt procesregie op, waar nodig met externe partijen. Er wordt centraal afgestemd wat er gecommuniceerd wordt aan de inwoner. De gemeente Venray loopt hierin voorop ten opzichte van andere gemeenten.

De gemeente zou graag toewerken naar een situatie waarin ambtenaren meer vrijheid hebben om zelf te bepalen wat er nodig is, zonder te maken te hebben met een uitgebreide interne administratie. De gemeente zou in deze situatie regie behouden door duidelijke afspraken te maken over wie deze bevoegdheid heeft. Hoe dit het best vormgegeven kan worden, en of dit beter intern of extern geregeld kan worden, is nog niet duidelijk. In enkele gevallen kan het gemeentelijk beleid niet de hulp bieden die nodig is. In het najaar van 2023 is daarom door SUN Nederland gestart met het uitvoeren van een draagvlakonderzoek naar het opstarten van een noodhulpbureau.

Venray in vergelijkend perspectief: bouwsteen houding en gedrag

Kaders voor maatwerk

Gemeenten zijn constant op zoek naar manieren van werken die rekening houden met de menselijke maat, en tegelijkertijd kaders meegeven aan de medewerkers met beslisbevoegdheid. In het sociaal domein worden daarom door verschillende organisaties tools ontwikkeld die hierbij kunnen helpen, bijvoorbeeld de Doorbraakmethode (van IPW) of de Omgekeerde Toets (van Stimulansz). Deze instrumenten verschillen van elkaar, maar hebben hetzelfde doel. Werken vanuit de het beoogde resultaat in plaats van vanuit de wettelijke kaders.

De gemeente Venray heeft daarvoor een tussen-wal-en-schipbudget ingericht. De kaders hiervoor zijn ruim vormgegeven en met het vier-ogenprincipe is veel mogelijk. Dit wordt ook in andere gemeenten ingezet, bijvoorbeeld in de gemeente Hoorn. Daar is er een maatwerkbudget ingesteld. De gemeente Druten heeft gekozen om geen apart budget in te richten maar in elke verordening een hardheidsclausule op te nemen. Dat maakt het niet mogelijk om buiten regelingen ondersteuning te bieden, maar zorgt er wel voor dat regelingen ook kunnen worden toegekend als iemand net teveel verdient (of te veel vermogen heeft).

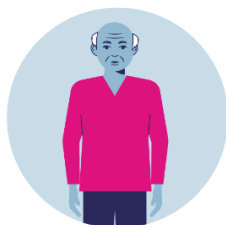

2.2.5. Bouwsteen communicatie

Waar in de voorgaande periode het doel lag bij het doorbreken van het taboe op armoede, is het doel van deze bouwsteen voor 2024-2027 om inwoners te informeren, inspireren mobiliseren én activeren. De gemeente merkt dat landelijk en in de politiek de aandacht voor schulden toeneemt. Eén van de manieren waarop de gemeente de communicatie wil verbeteren is middels netwerkpartners. Verschillende doelgroepen worden op verschillende manieren bereikt en de vormgeving van de communicatie moet daarom variëren. De gemeente zet bij deze bouwsteen in op passende communicatie om het bereik te vergroten. In 2024 wordt de deelopdracht 'communicatie' uitgevoerd, waar onder andere een campagne onder valt om de brug te slaan tussen de inwoners en visie over de omgeving en de nieuwe toegang.¹⁸

Uitgangspunt: inwoners zijn geïnformeerd over de mogelijke dienstverlening en ondersteuning daarbij.	
Doelen	Wat is de inzet van de gemeente?
Inwoners hebben het gevoel dat de gemeente er is als ze haar nodig hebben en de gemeente neemt de inwoners serieus bij hun ondersteuningsvraag.	/ De gemeente varieert in de wijze waarop de communicatie met betrekking tot armoede en schulden is ingericht, zoals in begrijpelijke taal (taalniveau A2) en beeldmateriaal, middels persoonlijk contact, schriftelijk en/of digitaal, via bijv. de Nederlandse Schuld hulproute of Voorzieningenwijzer. Dit afhankelijk van de doelgroep waarvoor de informatie relevant is. We passen onze schriftelijke communicatie hierop aan.
Inwoners zijn beter in staat de dienstverlening vanuit de gemeente en mogelijke ondersteuning te begrijpen.	/ Niet enkel als gemeente communiceren, maar ook netwerkpartners betrekken om meer inwoners te bereiken. / Aansluiten bij landelijke campagnes.

In het beleid is opgenomen dat de schriftelijke communicatie vanuit de gemeente in het Nederlands is. In sommige gevallen wordt hiervan afgeweken. Daarbij kan gedacht worden aan voorlichtingen en informatie over beschikbare regelingen. In de praktijk blijkt dat er ook informatie in andere talen bestaat, deze wordt vooral in gezet bij huisbezoeken.

Wat we leren van Omar

Omar spreekt weinig Nederlands. In veel gemeenten wordt er alleen gecommuniceerd in het Nederlands omdat er in de participatiewet een taaleis is opgenomen. Ook in Venray wordt er in de praktijk, op het gebied van armoedebestrijding, alleen in het Nederlands gecommuniceerd. Dit is een politieke keuze. Vanuit het perspectief van het vergroten van het bereik zou het wenselijk zijn om meertalig te communiceren.

¹⁸ Gemeente Venray. (2023). Programmabegroting 2024-2027.

Anderstaligen

Mede doordat de schriftelijke communicatie vanuit de gemeente in het Nederlands is, worden anderstaligen lastig bereikt. Dit signaal wordt zowel door de gemeente als door partners in de wijk afgegeven. Anderstaligen worden eerder bereikt door netwerkpartners die in de wijk zitten. Deze beschikken beperkt over een budget voor de tolkentelefoon, waardoor het indien nodig via-via of met online tools wordt opgelost. De gemeente maakt intern wel gebruik van de tolkentelefoon.

Venray in vergelijkend perspectief: bouwsteen Communicatie

De gemeente Venray is voor een belangrijk deel van het contact met inwoners afhankelijk van maatschappelijke partners. In het beleidsplan wordt gesteld dat dit voornamelijk is om meer inwoners te bereiken. De gemeente Venray heeft hiervoor een boekje samengesteld dat regelmatig wordt geüpdatet. Het informatieboekje Geldzaken wordt door alle organisaties gebruikt en gewaardeerd. In de gemeente Diemen is er een regisseur aangesteld voor de communicatie, afstemming en samenwerking met netwerkpartners. Deze persoon zorgt ervoor dat het netwerk van regelingen op elkaar aansluit en er geen gaten vallen in de hulpverlening. De gemeente Venray heeft het accounthouderschap van netwerkorganisaties belegd bij beleidsambtenaren. De organisaties zijn hier over het algemeen tevreden over en waarderen de samenwerking.

Anderstaligen

De meeste gemeenten in het onderzoek communiceren alleen in het Nederlands. Alleen de gemeente Nissewaard biedt standaard anderstalige informatie aan. In de praktijk blijkt er in Venray wel informatie beschikbaar te zijn in andere talen.

2.2.6. Bouwsteen financiën

In termen van financiën ziet de gemeente Venray niet genoeg ruimte om met alle aandachtspunten uit het voorgaande armoedebelief aan het werk te gaan. Desalniettemin zijn ze binnen het budget gebleven. In de programmabegroting 2024-2027 wordt genoemd dat juist in het sociaal domein ontwikkelingen uit de samenleving extra kosten en taken kunnen veroorzaken en dat dit financiële reacties bemoeilijkt. Dit kunnen landelijke crises zijn, maar op meer lokaal niveau bijvoorbeeld ook de terugkeer van het Werkplein. Het doel voor de financiën is een verschuiving van vangnet naar omgeving, in de begroting wordt dit benoemd als een verschuiving van maatwerk naar omgeving.

Uitgangspunt: de gemeente ziet een verschuiving van Vangnet naar Omgeving in de verhouding waarin het budget wordt besteed.

Doelen	Wat is de inzet van de gemeente?
De verschuiving van in beschikbare middelen van traditionele minimaregelingen naar participatieregelingen gaat door.	/ Monitoren op gezette tijden (P&C-cyclus).

De wijzigingen van de minimaregelingen brengen extra bestedingen met zich mee. Daarvoor heeft een uitbreiding van het armoede- en schuldenbudget plaatsgevonden.

Venray in vergelijkend perspectief: bouwsteen Financiën

De gemeente Venray geeft aan dat zij een verschuiving ziet van de kosten van de bouwsteen Vangnet naar Omgeving. Daarmee wordt bedoeld dat er meer nadruk ligt op preventie en vroegsignalering, dan op schulddienstverlening. In Venray neemt het aantal cliënten in schuldhulpverlening al enkele jaren af, en duren de trajecten gemiddeld korter. Het aantal bijstandsuitkeringen neemt licht toe. Deze trend is ook in andere gemeenten zichtbaar. Door de grote inzet van maatschappelijke partners in Venray zijn de uitvoeringskosten voor het minimabeleid en vroegsignalering lager dan in andere gemeenten die meedoen aan dit onderzoek.

2.3. Samenwerking met maatschappelijke partners

De gemeente Venray vertrouwt sterk op samenwerking met maatschappelijke partners. Binnen de gemeente zijn veel vrijwilligersorganisaties actief, met een goed bereik binnen de doelgroep. Het is een bewuste keus van de gemeente om via deze organisaties in verbinding te staan met de samenleving. De partners hebben dan ook meegewerkt aan de kadernota en het armoede en schuldenbeleid. Vanuit het beleid wordt aangestuurd op een actieve samenwerking en het is de intentie om deze nog verder te versterken.

Elke maatschappelijke partner heeft een accountmanager binnen de gemeente als aanspreekpunt. Er is een zorgnetwerkoverleg voor het bespreken van complexe casussen, waarin medewerkers casussen kunnen aanmelden. Voor een intensievere samenwerking is het van belang dat er structureel overleg plaatsvindt. Deze wens klinkt door bij zowel de gemeente als de partners. Hierbij gaat het niet alleen om het overleggen van casussen, maar ook om de samenwerking te evalueren en mondeling feedback uit te kunnen wisselen.

Waar inwoners bij het gemeentehuis enkel terecht kunnen met afspraak, kunnen ze bij netwerkpartners zoals PLIV of Ikbegins zonder afspraak terecht. Dit maakt het laagdrempeliger om bij hen om hulp te vragen. Hierbij speelt ook mee dat inwoners uit deze doelgroep lastiger naar de overheid stappen voor hulp.

Er wordt vanuit de gemeente doorverwezen naar de maatschappelijke partners. Wanneer een aanvraag gemoeid gaat met veel papieren kan bijvoorbeeld de afdeling Thuisadministratie van Synthese worden ingeschakeld. De vrijwilligersorganisaties hebben slechts beperkt budget en mankracht, waardoor het soms ontbreekt aan de middelen om aan de vraag te kunnen voldoen.

Verantwoordelijkheid en regie

De gemeente heeft een bewuste keus gemaakt om veel verantwoordelijkheid bij de maatschappelijke partners neer te leggen. Er is vertrouwen in de expertise van de vrijwilligers en hun bereik binnen de doelgroep. Dit klinkt ook door in de subsidieregelingen, waar partners zich niet inschrijven op basis van activiteiten maar op basis van doelstellingen. Verantwoording wordt afgelegd middels periodieke gesprekken en rapportages. Waar dit nu vooral wordt gebruikt voor rechtmatigheid zien zowel de gemeente als partners hier ook een kans voor gezamenlijke evaluatie.

Desalniettemin is er de behoefte om de samenwerking meer te stroomlijnen. Zoals beschreven kan de doelgroep op dit moment vanuit verschillende punten worden doorverwezen naar de gemeente. Dit betekent voor maatschappelijke partners dat veel casussen via hen in beeld komen. Ook nadat is gebleken dat ondersteuning van een andere partner of de gemeente benodigd is blijven zij de regie behouden. Partners ondersteunen klanten vervolgens bij het indienen van hun aanvragen. Niet alleen de partners, maar ook medewerkers van de gemeente hebben behoefte aan duidelijke regie in deze gevallen. Het is nu afhankelijk van de netwerkpartner of de gemeente de casus in beeld krijgt door bijvoorbeeld een warme doorverwijzing of inbreng van de casus in het Sociaal Netwerk Overleg.

Er wordt waar mogelijk onderling samengewerkt, maar het ontbreekt de partners aan een overzicht van het actuele aanbod. De maatschappelijke organisaties slagen er in enige mate in zelfstandig dit overzicht te bewaken, maar dit kost veel tijd en is lastig bij te houden. De verwachting is dat er met een gezamenlijk

overzicht beter onderling kan worden samengewerkt en dat de vrijwilligersorganisaties effectiever kunnen worden ingezet.

Het is voor de maatschappelijke partners niet duidelijk hoe de centrale toegang eruit zou komen te zien. Momenteel is de gemeente met hen in gesprek om input op te halen vanuit hun praktijkervaring. De stap van theorie naar praktijk moet nog worden gemaakt.

De centrale rol van Synthese

Synthese is een externe partner van de gemeente Venray. Op de webpagina voor hulp bij financiën verwijst de gemeente naar de afdeling Thuisadministratie van Synthese voor ondersteuning bij thuisadministratie en het voorkomen van schulden. Daarnaast is er een Sociaal Juridisch Spreekuur waar inwoners met en zonder afspraak terecht kunnen met juridische vragen. Ook voor algemeen maatschappelijk werk kunnen inwoners bij Synthese terecht.

De ervaringsdeskundige die huisbezoeken aflegt binnen de gemeente werkt vanuit Synthese. Ervaringsdeskundigen hebben ervaring met schulden of verslaving en gaan in gesprek met inwoners uit de doelgroep. Ze sporen hen aan om hulp aan te nemen en proberen hen waar mogelijk warm door te verwijzen. De ervaringsdeskundige wordt onder andere ingezet op het moment dat een inwoner vanuit meerdere instanties naar voren komt bij de vroegsignalering. Er wordt door ervaringsdeskundigen ook voorlichting gegeven, bijvoorbeeld op scholen. Er zijn korte lijnen tussen de gemeente en Synthese. De gemeente heeft echter niet altijd zicht op welke inwoners er in beeld zijn bij de ervaringsdeskundige.

Bereik via de maatschappelijke organisaties

De gemeente vertrouwt voor het bereik sterk op de maatschappelijke organisaties. Het is een bewuste keuze om via netwerkpartners in verbinding te staan met de samenleving. De partners hebben een specifieke expertise en bereiken de doelgroep gemakkelijker. Inwoners ervaren het als laagdrempeliger om de partners om hulp te vragen dan de gemeente. Daarnaast zouden er hoge kosten gepaard gaan met het vervangen van vrijwilligers door professionals.

Maatschappelijke partners geven aan dat een aanzienlijk deel van de populatie onder de radar blijft. Het is bekend dat er meer mensen binnen de doelgroep vallen, maar deze worden niet gevonden. Onder het deel van de doelgroep dat niet bereikt wordt vallen onder andere onderstaaligen, laaggeletterden en inwoners met schulden. Daarnaast zijn mensen terughoudend in het doen van een hulpvraag omdat zij zich schamen voor hun situatie.

Maatschappelijke partners geven vrijwel unaniem aan dat er behoefte is aan meer ondersteuning vanuit de gemeente om het eigen bereik te vergroten. Een voorbeeld daarvan is het PLIV. De gemeente verwijst inwoners regelmatig door naar PLIV. Momenteel vormt het netwerk van het platform zich 'mond-tot-mond'. Er is geen website, waardoor een deel van de doelgroep wordt misgelopen. De organisatie heeft echter zelf niet de kennis of capaciteit in huis om een website in te richten.

2.4. Monitoring en evaluatie

2.4.1. Evaluatie van lopend beleid

In aanloop naar de nieuwe aanpak armoede en schulden heeft de gemeente een evaluatie uitgevoerd van het beleid 2019-2022. Gemeente Venray constateerde stelt een positieve ontwikkeling vast ten opzichte van de voorgaande periode. De doelen waren dat inwoners met een laag inkomen en/of in armoede eerder in beeld zijn, meedoen en optimaal gebruik maken van aanwezige regelingen en diensten. Dit is opvallend, want tussen 2018 en 2021 is de gemiddelde schuld hoger geworden en het aantal schuldeisers nagenoeg gelijk gebleven.

2.4.2. Sturen op samenwerking

Het contact met de gemeente wordt als prettig en opbouwend ervaren. Toch geven maatschappelijke partners aan dat er kansen blijven liggen doordat de gemeente niet voldoende met organisaties in gesprek gaat over mogelijke verbeteringen aan het armoedebeleid. Stichting Leergeld en de Voedselbank ervaren bijvoorbeeld dat mensen die bij hun organisaties uitstromen weer terugkomen. Dit wordt niet structureel geregistreerd of met de gemeente gedeeld. Organisaties moeten een subsidieverantwoording aanleveren, maar ervaren niet dat de gemeente oog heeft voor wat er gebeurt met het budget. De subsidieverantwoordingen worden aangeleverd in het kader rechtmatigheid, niet zozeer ter evaluatie.

2.4.3. Raadsmonitor

De gemeenteraad wordt op de hoogte gehouden via de raadsinformatiebrief en de raadsmonitor Sociaal Domein. De raadsmonitor geeft bijvoorbeeld inzicht in wie er in- en uitstromen binnen het Sociaal Domein. Momenteel is hierover alleen data van de gemeente beschikbaar. De gemeente onderzoekt hoe hier de data vanuit maatschappelijke partners bij genomen kan worden. Informatie vanuit de maatschappelijke partners wordt aangeleverd via rapportages. Daarnaast zijn accountmanagers op de hoogte van klanten die worden doorverwezen naar de partners. Er is nog geen monitor waar alle rapportages aan elkaar gekoppeld worden.

Sinds de terugkeer van het Werkplein vanuit Venlo naar Venray is het voor de gemeente eenvoudiger om data te verzamelen. De gemeente werkt nu met één systeem voor Werk & Inkomen.

2.5. Rol van de gemeenteraad

Gemeenteraden kunnen op verschillende wijzen sturen op het armoedebeleid. Hieronder is per 'rol' van de raad uitgewerkt op welke wijze de gemeenteraad in de afgelopen jaren heeft gestuurd en welke wensen er zijn in het sturen op armoedebeleid.

2.5.1. Kaderstellende rol

De gemeenteraad van Venray is veel bezig met het armoedebeleid. Dat is ook terug te zien in het overzicht van de moties en amendementen die sinds 2021 op het onderwerp zijn ingediend (zie bijlage 3). Hierbij valt op dat er een grote mate van overeenstemming is over de kant waar het armoedebeleid op moet gaan. De moties die de raad indient geven vooral kaders en verzoeken om een onderzoek, een plan uit te werken of kaders te wijzigen. Bij het opstellen van het nieuwe armoedebeleid is de raad zorgvuldig meegenomen.

In het raads gesprek is er ook gesproken over de ontwikkeling van een centrale toegang. De aanwezige gemeenteraadsleden ervoeren niet dat zij hier kaderstellend in positie waren gezet. Een deel van de aanwezigen was niet op de hoogte van de ontwikkelingen op dit gebied. De keuze om maatschappelijke organisaties een belangrijke rol te geven in de uitvoering van het armoedebeleid was niet expliciet aan de orde gekomen, maar komt volgens de raadsleden wel logisch voort uit de houding van de gemeente en past volgens de raadsleden bij de werkwijze en cultuur van de gemeente Venray.

2.5.2. Controlerende rol

De gemeenteraad wordt via het dashboard, raadsinformatiebrieven en de raadsmonitor Sociaal Domein op de hoogte gehouden van ontwikkelingen rondom armoede en schulden. Daarnaast is er een klankbordgroep Sociaal Domein, hier wordt gesproken over waar de gemeente tegenaan loopt en wat er van de raad nodig is. Ook worden er casussen besproken, dit schept een beeld over hoe de gemeente handelt. Er wordt niet structureel teruggekoppeld vanuit de klankbordgroep aan de raad.

Het dashboard biedt inzicht in de cijfers van de bijstand, dit wordt met name geraadpleegd op het moment dat het onderwerp aan de orde is. De raad wordt meegenomen en bijgepraat over het beleid, maar heeft in mindere mate zicht op de uitvoering ervan. Het is bijvoorbeeld welbekend dat de ambtelijke organisatie samenwerkt met maatschappelijke partners, ook zijn namen als PLIV of Synthese bekend bij raadsleden. De raad heeft echter niet scherp hoe deze samenwerkingen precies verlopen. Dat zicht is er wel voor professionele organisaties zoals Synthese.

Doordat de gemeente Venray een maatwerk aanpak hanteert krijgt de raad minder zicht op de inzet van middelen. Over het algemeen wordt dit niet als probleem gezien. De prioriteit voor de raad ligt bij een waterdicht vangnet, en de uitvoering gaat over de inrichting daarvan.

3. Beleid omtrent ongelijkheid

Dit hoofdstuk gaat in op de inzet van de gemeente om ongelijkheid tegen te gaan. Allereerst wordt er gekeken naar het beleid en de visie van de gemeente op het tegengaan van ongelijkheid. Vervolgens wordt er nader ingegaan op de beleidsinzet, gestructureerd aan de hand van de typen kapitaal. In de laatste paragraaf wordt er gekeken naar de beleidsinzet die zich specifiek op enkele zwakkere wijken richt.

3.1. Beleid en visie

De gemeente Venray zet vooral in op de jeugd om kansongelijkheid te verkleinen. Dit doet de gemeente door beleid te maken dat aanstuurt op het voorkomen van ongelijke kansen via het onderwijs en het verbeteren van de gezondheid van de jeugd. Het beleid is niet beperkt tot de jeugd en zet verder breed in op het verkleinen van kansongelijkheid door ondersteuning te bieden op het gebied van rondkomen en (mentale) gezondheid. Veel van deze instrumenten zijn ook onderdeel van het armoedebeleid, gezien de raakvlakken in de thema's. Beleidsdocumenten die losstaan van het armoedebeleid, maar wel inzetten op het verkleinen van ongelijkheid zijn hieronder weergegeven in een tabel.

Relevante (beleids)documenten	Datum	Betrokken overheden
Beleidsvisie		
Lokaal Sport- en Preventieakkoord (Leefstijlakkoord)	2021 - 2024	Gemeente Venray en maatschappelijke partners
Inclusieagenda: Venray voor iedereen	2022	Gemeente Venray
Agenda Gelijke Kansen Alliantie	2022	Landelijk
Actieprogramma Kansrijke Start NML		Noord- en Midden- Limburg
Regionaal beleidsprogramma Laaggeletterdheid Noord-Limburg 2022-2025	2022	Gemeente Beesel, gemeente Bergen, gemeente Gennep, gemeente Horst aan de Maas, gemeente Peel en Maas, gemeente Venlo, gemeente Venray
Uitwerking lokale visie		
Plan van aanpak 2023-2026 regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis	2023-2024	Gemeente Venray

De gemeente heeft veel beleid om ongelijkheid tegen te gaan, maar dit is verspreid over verschillende visiedocumenten. In het kader van de Brede SPUK-regeling sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis heeft de gemeente Venray een overkoepelend document opgesteld dat richting moet geven aan het beleid om ongelijkheid tegen te gaan. Hiervoor zijn vijf ambities geformuleerd, voortkomend uit de relevante beleidsstukken:

1. In Venray willen we 'gezond en veilig opgroeien, leven en ontwikkelen'.
2. Alle (kwetsbare) inwoners van Venray worden op passende wijze ondersteund, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen, meedoen en erbij horen.
3. In Venray werken we toe naar een omgeving met inzet op sterke wijken en dorpen, sociale contacten en een stevige sociale basisinfrastructuur die (kwetsbare) inwoners ondersteunt en versterkt.
4. In Venray willen we een krachtige gemeente zijn door:

- a. Samen met inwoners en organisaties werken aan alle opgaven;
  - b. Verbinden van school, thuis en omgeving;
  - c. Kennis te delen;
  - d. Af te stemmen tussen verschillende thema's om dubbelingen, maar ook witte vlekken te voorkomen.
  - e. Keten- en samenwerkingsafspraken met verantwoordelijkheid voor doelgroepen
5. We zetten in op innovaties en technologische ontwikkelingen.

Deze vijf doelstellingen zijn ook deels terug te zien in de Kadernota Sociaal Domein en de Aanpak van armoede en schulden.

3.1.1. Inclusieagenda: Venray voor iedereen

Gemeenten zijn vanuit het VN-verdrag Handicap verplicht om een Lokale Inclusie Agenda op te stellen. De gemeente Venray heeft dit breder getrokken en niet alleen gefocust op inwoners met een handicap (zoals slechtziend, blind, doof, psychische, lichamelijke of verstandelijke beperking, of een chronische ziekte) maar ook op de LHBTIQ+-gemeenschap in de gemeente. De gemeente Venray heeft daarvoor een Inclusieagenda opgesteld. Deze agenda bestaat uit drie thema's die raken aan inwoners met een handicap (thuis, vrije tijd en welzijn, gezondheid & ondersteuning) en twee thema's rakende aan inwoners uit de LHBTIQ-gemeenschap (vrije tijd en onderwijs & ontwikkeling).

3.1.2. GKA: De Gelijke Kansen Alliantie

In de afgelopen jaren heeft de gemeente Venray samen met onderwijs- en kinderopvangpartners fors geïnvesteerd in het bevorderen van kansengelijkheid. Het verbinden van de drie leefwerelden 'thuis', 'school' en 'omgeving' was daarbij het uitgangspunt. Hiertoe zijn diverse interventies ingezet, die zijn geëvalueerd in de eindrapportage Okay 2021. Uit deze evaluatie bleek dat als gevolg van de coronacrisis deze doelen onvoldoende zijn gerealiseerd.

Pijnlijk duidelijk is inmiddels dat de coronacrisis vooral negatief heeft uitgedaakt voor de (reeds) kansarme kinderen en hun gezinnen. De verschillen tussen leerlingen met lager en hoger opgeleide ouders zijn door de coronacrisis toegenomen. Het doel van de gemeente, maatschappelijke partners en het Ministerie is dat kansengelijkheid niet meer wordt benaderd als een gefragmenteerd thema, maar geïntegreerd raakt in het reguliere onderwijsaanbod.

3.2. Inzet op tegengaan ongelijkheid

3.2.1. Economisch kapitaal

Er is overlap tussen beleidsinstrumenten die worden ingezet om ambities te behalen en beleidsinstrumenten die worden ingezet voor armoedebestrijding. Dit gaat bijvoorbeeld om instrumenten als het meedoenbudget, inkomensregelingen en voorzieningen via maatschappelijke partners. De gemeente heeft sinds enkele jaren de uitvoering van de Participatiewet (en daarmee toekenning bijstandsuitkeringen) weer terug in huis waardoor de samenwerking beter is geworden. Dit draagt bij aan het leveren van de meest duurzame oplossing voor armoede: betaald werk.

Spiegelbeeld: sluit dit aan bij de inwoners van Venray?

Een bemoeilijkende factor is dat een deel van de doelgroep voor deze regelingen weinig vertrouwen in de overheid heeft en moeilijk bereikt wordt. De gemeente Venray lijkt hier nog geen goede oplossing voor gevonden te hebben en vertrouwt vooral op het bereik van maatschappelijke partners. Ook wordt bereik niet gemeten of gemonitord. De problematieken rondom economisch kapitaal centreren zich vooral in de twee zwakkere wijken. Met de inzet van een

ervaringsdeskundige probeert de gemeente Venray op laagdrempelige manier bij mensen binnen te komen. De capaciteit van deze functionaris is echter (nog) beperkt.

3.2.2. Sociaal kapitaal – ‘wie je kent’

De gemeente Venray investeert veel in het versterken van de sociale basisinfrastructuur. Bij de sociale basisinfrastructuur gaat het niet alleen om de aanwezigheid van voorzieningen, maar juist ook om de onderlinge verbinding hiertussen. Het betreft alles in een buurt, wijk, kern of dorp dat inwoners ondersteuning kan bieden. Eén van de voorzieningen die hieronder valt is de dorpsondersteuner. Een dorpsondersteuner denkt mee met de hulpvragen van inwoners en verbindt inwoners met het bestaande aanbod van informele zorg, activiteiten en vrijwillige dan wel professionele ondersteuning. Hiermee wordt het bestaande netwerk versterkt, het voorzieningenniveau in stand gehouden en het beroep op de professionele zorg ontlast. De dorpsondersteuner wordt door netwerkpartners, medewerkers van de gemeente en raadsleden genoemd als een zeer gewaardeerde actie binnen de gemeente. De capaciteit is nu echter nog beperkt. De verantwoordelijkheid voor het initiëren van een dorpsondersteuner ligt bij de dorpen zelf. Wanneer een dorp hier initiatief in neemt speelt de gemeente een faciliterende rol.

Daarnaast zijn er in vier wijken (Landweert, Centrum, Veltum en Brukske) wijkteams actief. Professionals van de gemeente en verschillende organisaties zoals Synthese, Politie, Wonen Limburg en de wijkverpleegkundige werken in de wijkteams samen met inwoners aan een veilige, leefbare en zorgzame wijk en versterken via deze weg de sociale basis.

Spiegelbeeld: sluit dit aan bij de inwoners van Venray?

Binnen de kernen in de gemeente Venray is sprake van een dorpscultuur met een hechte gemeenschap. Dit maakt een dorpsondersteuner een geschikt middel om inwoners en de verschillende voorzieningen met elkaar in contact te brengen. Het deel van de doelgroep dat in Venray woont heeft echter een andere aanpak. Deze inwoners beschikken niet altijd over een eigen netwerk en zijn lastig in beeld te brengen. Hier worden de wijkteams ingezet. Hoewel de website van de wijkteams niet actueel is, zijn zij wel aanwezig in de wijkcentra of bij activiteiten. De wijkteams zijn beperkt uitreikend. Uit gesprekken blijkt dat het wijkteam nog niet bij iedereen bekend is en ook aan diversiteit kan winnen.

3.2.3. Cultureel kapitaal – ‘waar je bij hoort’

De ambitie van de gemeente is dat iedereen in Venray in aanraking komt met cultuur en dat er altijd iets te beleven valt. Dit is vastgelegd in de Kunst- en Cultuurnota. Daarin is onder meer opgenomen dat kunst en cultuur moeten worden ingezet om de eenzaamheid te bestrijden en de participatie en integratie van inwoners te bevorderen. De toegankelijkheid wordt vergroot doormiddel van de regelingen uit het armoedebeleid. Daarnaast is er vanuit ‘Cultura Venray’ een cultuurmakelaar beschikbaar. Deze makelaar is verantwoordelijk voor het samenbrengen van vraag en aanbod van cultuur in het onderwijs.

In de bibliotheek zijn er mogelijkheden om (met begeleiding) toegang te krijgen tot de digitale wereld. Er wordt ingezet op laaggeletterdheid, leesvaardigheid van jeugdigen en digitale vaardigheden (en daarmee digitale veiligheid) voor alle inwoners. Daarnaast is er in de bibliotheek een informatiepunt voor dementie (de dementheek). Omdat de bibliotheek gevestigd is in het centrum wordt er onderzocht op welke wijze dit uit te breiden is naar andere delen van de gemeente.

Spiegelbeeld: sluit dit aan bij de inwoners van Venray?

De (nieuwe) bibliotheek in Venray is belangrijk in het vergroten van taalkennis en computervaardigheden voor alle doelgroepen in Venray. Daarnaast heeft de gemeente Venray een meedoenbudget voor kinderen en volwassenen om mee te draaien in de maatschappij. Dit budget is qua bedrag van gemiddelde hoogte. Uit gesprekken blijkt dat de aanvraag van het budget ingewikkeld is, en gekoppeld aan vaste uitgaven (bijvoorbeeld voor een abonnement) en per activiteit moet worden aangevraagd. Gelet op de inwonersverdeling in Venray zou een andere wijze van toekenning, bijvoorbeeld vanuit eigen verantwoordelijkheid (of een pas/strippekaart), beter aansluiten. Dit maakt het proces simpeler, voorkomt schaamte en draagt sterker bij aan het vergroten van cultureel kapitaal.

3.2.4. Persoonlijk kapitaal

In 2019 is in Venray het Leefstijlakkkoord vastgesteld. Met ruim tachtig organisaties, instellingen, bedrijven en verenigingen geeft de gemeente invulling aan het wettelijk verplichte Sport- en Preventieakkkoord. Er zijn 13 projecten opgezet. Hieronder is een deel van de projecten opgenomen:

- / Alle grote supermarktketens hebben zich verbonden aan een campagne om inwoners en met name jeugd te begeleiden naar een gezonde(re) leefstijl (voeding en beweging). Er is een 'supermarktsafari' opgezet en door samenwerking met supermarkten van sportverenigingen krijgen basisschoolkinderen proeflessen in de supermarkt.
- / Alle 70-plussers zijn door fysiotherapiepraktijken uitgenodigd voor een gratis leefstijlscan met leefstijladvies.
- / Zorgaanbieders en sportaanbieders zijn een 'proeftuin' gestart om mensen met een verstandelijke en/of psychiatrische kwetsbaarheid lid te laten worden van een reguliere sportclub (inclusie) waar samen sporten maar ook sociale activiteiten en een gezonde(re) leefstijl aandacht krijgen.
- / Bedrijven adopteren jonge leefstijlambassadeurs in het primair onderwijs: leerlingen van basisscholen gaan leeftijdsgenoten informeren over en enthousiasmeren voor een gezonde(re) leefstijl.
- / Topsporters worden ingezet om leerlingen enthousiast te maken om te gaan/blijven sporten en het beste uit zichzelf te halen.
- / Tien Venrayse aanbieders op het gebied van leefstijl hebben geprobeerd hun krachten te bundelen in de Venrayse Leefstijlmonitor. Het doel is om de duurzame inzetbaarheid van werknemers te vergroten met gepersonaliseerde programma's op het gebied van onder meer voeding en beweging.
- / Maandelijks wordt er een voetbalcafé georganiseerd waarbij senioren en mensen met (beginnende) dementie bijeenkomen om aan de hand van voetbalplaatjes (voetballers en momenten uit de historie van SV Venray, VVV-Venlo en het Nederlands Elftal) en voetbalattributen met elkaar in gesprek gaan.

Het gezonder maken van de inwoners van Venray wordt aangestuurd via Venray Beweegt. Dit is een netwerkorganisatie, ondergebracht bij de gemeente Venray, op het gebied van sport, bewegen en gezondheid. Ze staan in verbinding met meer dan 100 partners uit de domeinen sport, gezondheid, zorg, welzijn, onderwijs, bedrijfsleven, verenigingen en overheid. Gezamenlijk streven ze naar een fitter, vitaler en gezonder Venray.

Spiegelbeeld: sluit dit aan bij de inwoners van Venray?

De gemeente Venray is een bijzondere gemeente op het gebied van geestelijke gezondheid. De GGZ-kliniek heeft invloed op de samenstelling van de gemeente. De gemeente zet voornamelijk in op het verbeteren van de fysieke gezondheid via het Leefstijlakkkoord. De samenwerking met Stichting Leergeld is hierin belangrijk. Een abonnement voor een sportclub of sportschool kost immers vaak meer dan het beschikbare Meedoenbudget. De samenwerking die op basis van het leefstijlakkkoord wordt ingericht is waardevol en gericht op opgroeiende inwoners.

3.3. Aanpak in zwakkere wijken

Uit de samenstelling van inwoners valt op dat er vooral in de wijken Noord-West en Brukske sprake is van een zwakker sociaal profiel en ongelijkheid ten opzichte van de rest van de gemeente Venray. De gemeente heeft een veelheid aan instrumenten die zich richten op de gehele gemeente, maar ook enkele acties gericht op specifieke wijken.

De gemeente voert via gebiedscoördinatoren regie op de leefbaarheid in de verschillende wijken. Vanuit het team gebiedsregie is als pilot voor een wijk in Venray een gebiedsagenda opgesteld. Een gebiedsagenda is een uitvoeringsagenda op basis van een gedeelde analyse. Een gebiedsagenda beschrijft de belangrijkste opgaven en doelen om een gebied leefbaar te houden. In 2022 is de inzet van gebiedscoördinatoren geëvalueerd en besloten om dit verder door te ontwikkelen. De wijkteams zijn actief in zwakkere wijken van Venray.

Scholenaanpak vanuit de GKA

In 2020 is vanuit de Gelijke Kansen Agenda een aanpak gezondheidsverschillen gestart met het traject “gezonde basisschool in verbinding met de wijk Brukske”. De kern is het bevorderen van gelijke kansen door het versterken van de driehoek ‘thuis, school en omgeving’ en de aanpak van maatschappelijke oorzaken van kansengelijkheid. Het doorbreken van maatschappelijke trends vraagt enerzijds een lange adem, en anderzijds concrete stappen om het doel te kunnen bereiken.

Na een langdurig traject is er een coalitiepact gesloten waar de ambities, doelstellingen en acties in zijn opgenomen. In eerste instantie wordt gestart vanuit kindcentrum Krokodaris, waarna in een later stadium verbreding plaatsvindt naar andere kinderopvanglocaties en scholen met kinderen uit de wijk Brukske en op termijn naar andere wijken/dorpen binnen Venray. Er zijn drie doelen opgesteld:

- / De doelgroep betrekken: het betrekken van ouders en kinderen door bijvoorbeeld het aansluiten bij de kindervrijraad of de ouderraad van de school, en waar nodig nieuwe oprichten.
- / De omgeving leefbaarder en gezonder maken: het bevorderen van de leefstijl, het activeren om te sporten, het bevorderen van de taal en het verbeteren van de buurten.
- / Interventieaanbod: het maken van een samenhangend aanbod en het experimenteren met een integraal en meervoudig aanbod.

Een professionele coalitieregisseur begeleidt dit totale proces. De regisseur leidt het gesprek en coördineert de processen binnen de kerngroep. Daarnaast ondersteunt de regisseur de werkgroepen in een effectieve samenwerking voor zowel de voorbereiding als de uitvoering. De gemeente heeft € 10.000 beschikbaar gemaakt om de regisseur te bekostigen.

Bijlage 1. Indicatoren en technische onderzoeksverantwoording

Nadere omschrijving typen kapitaal

De indeling van ongelijkheid en typen kapitaal is afgeleid van het onderzoek naar Eigentijdse ongelijkheid door het SCP¹⁹. Zij maken gebruik van een indeling van typen kapitaal die voor het eerst in de rapportage Verschil in Nederland²⁰ is gebruikt. Hieronder wordt per type kapitaal een nadere toelichting gegeven evenals de indicatoren die hiervoor zijn gebruikt.

Economische kapitaal

Deze vorm van kapitaal richt zich op de financieel-economische positie van de inwoner binnen de samenleving. Het kijkt daarom niet alleen naar geld, maar ook naar de mogelijkheden om geld te verdienen. Met andere woorden, naast financiële positie ook het potentiële verdienvermogen van inwoners. In dit onderzoek zijn daarvoor de volgende indicatoren gebruikt:

Indicatoren	Jaartal	Bron
Bereikt onderwijsniveau (vergeleken met landelijk)	2023	CBS Arbeidsdeelname
Inkomensverdeling (vergeleken met landelijk)	2023	CBS Inkomens
Aantal personen dat moeite heeft met rondkomen (vergeleken met landelijk)	2022	Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen van GGD'en, CBS en RIVM
Werkloosheidspercentage (vergeleken met landelijk)	2022	CBS Arbeidsdeelname

Cultureel kapitaal

Cultureel kapitaal ('waar je bij past') gaat om vaardigheden die nodig zijn om mee te kunnen doen in de moderne maatschappij, zoals Engels spreken of met computers om kunnen gaan. In dit onderzoek zijn daarvoor de volgende indicatoren gebruikt:

Indicatoren	Jaartal	Bron
Lidmaatschap van verenigingen	2024	Vragenlijst Citisens
Beheersing van Engelse taal	2024	Vragenlijst Citisens

¹⁹ Sociaal Cultureel Planbureau (2023). Eigentijdse ongelijkheid.

²⁰ Sociaal Cultureel Planbureau (2014). Verschil in Nederland.

Basale digitale vaardigheden	2024	Vragenlijst Citisens
------------------------------	------	----------------------

Sociaal kapitaal

Sociaal kapitaal ('wie je kent') slaat op het sociale netwerk. In dit onderzoek zijn daarvoor de volgende indicatoren gebruikt:

Indicatoren	Jaartal	Bron
Aantal mensen met sociale eenzaamheid	2022	Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen van GGD'en, CBS en RIVM
Gemis van sociale steun in Nederland	2022	Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen van GGD'en, CBS en RIVM
Sociale omgeving van inwoners	2024	Vragenlijst Citisens
Ervaren sociale steun in omgeving	2024	Vragenlijst Citisens

Persoonlijk kapitaal

Persoonlijk kapitaal heeft te maken met mentale en fysieke gezondheid en of je zelf de persoonlijke hulpbronnen hebt (waar je niet per se iets aan kunt doen) om mee te doen in de maatschappij. In dit onderzoek zijn daarvoor de volgende indicatoren gebruikt:

Indicatoren	Jaartal	Bron
Aantal personen met overgewicht (vergeleken met landelijk)	2023	Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen van GGD'en, CBS en RIVM
Mentaal welbevinden (vergeleken met landelijk)	2022	Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen van GGD'en, CBS en RIVM
Laaggeletterdheid	2019	ROA (via geletterdheidinzicht.nl)

Vragenlijst door Citisens

In de periode van 20 mei tot 27 mei is er een vragenlijst uitgezet onder ongeveer 20.000 leden van het Citisenspanel naar de sociale en culturele positie in de samenleving. Deze vragenlijst was erop gericht om het cultureel en sociaal kapitaal van inwoners te laden. De vragenlijst is gebaseerd op het onderzoek van het SCP en aangevuld met relevante indicatoren.

De leden van het panel hebben antwoord gegeven door middel van een 'slider' of door een keuze tussen maken uit meerdere opties. De resultaten van de vragenlijst zijn gekoppeld aan de acht inwonerprofielen.

Sociaal kapitaal

- Met hoeveel mensen in je persoonlijk omgeving (anders dan gezinsleden en hulpverleners) bespreek je persoonlijke zaken? *Denk hierbij bijvoorbeeld aan problemen met je gezondheid of geldzaken.*
- Heb je vrienden, kennissen of familieleden met één van de volgende beroepen? *Hierbij gaat het erom dat je deze mensen persoonlijk kent, buiten hun werk om. Je kunt meerdere antwoorden kiezen.*
  - Burgemeester of lid van de Tweede Kamer
  - Arts of advocaat
  - Directeur van een commercieel bedrijf met meer dan 10 mensen in dienst
  - Hoge ambtenaar, bv. gemeentesecretaris of directeur op een ministerie
  - Professioneel musicus, artiest of schrijver
  - Iemand met een inkomen van meer dan €5.000 euro netto
  - Weet ik niet / zeg ik liever niet
  - Geen van bovenstaande
- Hieronder staan verschillende vaardigheden en eigenschappen. Ken je mensen die je daarmee kunnen helpen als dat nodig is?
  - Iemand die veel weet van allerlei regelingen van de overheid of geldzaken
  - Iemand die je medisch advies kan geven als je ontevreden bent over je dokter
  - Iemand die veel geld (€2.500 of meer) aan je kan lenen
  - Iemand die af en toe mensen een baan kan aanbieden
  - Iemand die een goede referentie/aanbeveling kan geven voor een sollicitatie
  - Zeg ik liever niet
  - Geen van bovenstaande
- Hieronder staan verschillende vaardigheden en eigenschappen. Ken je mensen die je daarmee kunnen helpen als dat nodig is?
  - Iemand die kan helpen bij klussen in huis (timmerwerk, schilderen) of reparaties uitvoeren
  - Iemand die boodschappen kan doen als je ziek bent
  - Iemand die een logeeraadres kan bieden als je tijdelijk uit je huis moet
  - Iemand die advies kan geven bij een conflict op het werk
  - Iemand die advies kan geven bij een conflict met familieleden
  - Iemand die voor je kan zorgen als je langdurig ziek bent
  - Zeg ik liever niet

Cultureel kapitaal

- Ik begrijp brieven die ik van de gemeente binnen krijg?
- Van welke verenigingen of gemeenschappen ben je lid of actief deelnemer?
  - Sport- en spelvereniging (zoals een voetbalclub, bokscub of een hengelsportvereniging)
  - Muziek- of culturele vereniging (zoals een fanfare of toneelclub)
  - Gezelligheidsverenigingen (zoals een studentenvereniging, heren/dames sociëteiten)
  - Religieus- of levensbeschouwelijke gemeenschap
  - Serviceclub (zoals de Rotary of een Lions Club)

- Natuur, milieu en dierenverenigingen (zoals IVN, postduivenbond of milieuvereniging)
- Vakbond
- Een ander type vereniging, namelijk:
- Ik ben niet lid van een vereniging of gemeenschap
- Zeg ik liever niet
- Kun je Engels?
  - Nee
  - Ja, ik kan makkelijke zinnen begrijpen als ik ze lees of hoor
  - Ja, ik spreek een paar woorden (genoeg om bijvoorbeeld iets te bestellen in een restaurant)
  - Ja, genoeg om te praten over simpele en algemene dingen (genoeg om bijvoorbeeld de weg te vragen)
  - Ja, genoeg om zonder voorbereiding een gesprek te voeren over dagelijkse onderwerpen (bijv. over familie, hobby's)
  - Ja, genoeg om de kern van een ingewikkelde tekst te begrijpen, en een spontaan gesprek te voeren met iemand die Engels als moedertaal heeft.
  - Ja, genoeg om ingewikkelde en lange teksten helemaal te begrijpen, en mijzelf zonder problemen uit te drukken in een gesprek met iemand die Engels als moedertaal heeft.
  - Ja, genoeg om zonder voorbereiding aan elk gesprek of discussie deel te nemen en een ingewikkeld betoog te houden
  - Ja, Engels is mijn moedertaal
  - Zeg ik liever niet
- Kun jij op de computer werken met een tekstverwerkingsprogramma (zoals Word of Pages)?
- Kun jij een programma installeren op een computer?
- Kun jij de beveiliging op een computer regelen (met bijvoorbeeld een virusscanner of firewall)?

Politiek zelfvertrouwen

Deze vragen zijn gesteld om context te bieden bij de interpretatie van de vragenlijst.

- Mensen zoals ik hebben invloed op het bestuur van de gemeente?
- De gemeenteraad vindt het belangrijk wat mensen zoals ik denken

Indeling van inwoners aan de hand van de Citisens-methode

De Citisens betrokkenheidsprofielen zijn ontwikkeld om aan de hand van data een nauwkeurige inschatting te maken van de samenstelling van gemeenten. Op basis van big data onderscheidt het model acht groepen inwoners die van elkaar verschillen in sociaal-economische positie in de samenleving, vertrouwen in de overheid en voorkeuren voor dienstverlening van de gemeente. Voor iedere groep is een profiel opgesteld; hierbij hebben we sociaal-demografische kenmerken zoals leeftijd, opleidingsniveau en welstand uit gerenommeerde bronnen gecombineerd met eigen onderzoeksdata over de positie in de samenleving van inwoners die verzameld is via het Citisenspanel met meer dan 75.000 leden.

Zo krijgt iedere groep een herkenbaar karakter. De resultaten van dit onderzoek zijn uitgesplitst naar de profielen. De verschillen worden vervolgens gebruikt om de verschillen in houding, sociaal-economische positie en gedrag tussen wijken weer te geven.

Bijlage 2. Lijst met partners

Samenwerkingspartners	Rol van de samenwerkingspartner	Niveau
Synthese	Een welzijnsorganisatie in Noord- en Midden-Limburg. Biedt persoonlijke begeleiding bij het vinden van de juiste ondersteuning, helpt bij gemeenschappelijke initiatieven.	Regionaal
COC Limburg Venray	Zet zich in voor lhbt-emancipatie en een diverse en inclusieve samenleving.	Regionaal
Wonen Limburg Venray	Woningcorporatie	Lokaal
Venray beweegt	Netwerkorganisatie voor sport, bewegen en gezondheid. Onderdeel van leefstijlakoord Venray.	Lokaal
GPV (gehandicapten platform Venray)	Stichting voor het behartigen van belangen van inwoners met een beperking door middel van advies.	Lokaal
Adviesraad Sociaal Domein Venray (ASD)	Onafhankelijke adviseur van de gemeente Venray over het Sociaal Domein.	Lokaal
Match voor vrijwilligers	Loket voor vrijwilligers en vrijwilligerswerk. Biedt opleiding aan vrijwilligers en verbindt vraag en aanbod in Venray.	Lokaal
Respect on Venray	Stichting die zich inzet voor omgang op basis van gelijkwaardigheid, verdraagzaamheid en respect.	Lokaal
Stichting Leergeld Venray	Biedt ondersteuning via vergoedingen voor kinderen ter voorkoming van sociale uitsluiting. Dit kan gebruikt worden voor schoolkosten, of bijvoorbeeld deelname aan spel en sport activiteiten.	Lokaal
Platform Sociale Zekerheid Venray	PSZ is een regionale stichting die informatie en advies geeft aan inwoners over uitkeringen, rechten en plichten in de ziektewet en bij arbeidsongeschiktheid.	Regionaal/Lokaal

Stichting Voedselbank Limburg-Noord	Biedt ondersteuning aan inwoners met weinig leefgeld door middel van voedselpakketten.	Regionaal
Speelgoedbank Venray	Vrijwilligersorganisatie die gebruikt speelgoed inzamelt en gratis beschikbaar stelt aan gezinnen die het financieel minder hebben.	Lokaal
Kredietbank Limburg	Biedt gemeentelijke schuldhulpverlening aan verschillende gemeenten in Limburg. Venray is één van de opdrachtgevers.	Regionaal
Ondernemersklankbord Limburg	OKB is een landelijk netwerk van vrijwilligers dat advies geeft aan ondernemers.	Regionaal
Geldfit	Geeft ondersteuning en advies over geldzaken.	
De VoorzieningenWijzer	Programma om inwoners met een laag inkomen te helpen met geld besparen. Consulents kijken met inwoners op welke regelingen zij aanspraak maken en hoe ze geld kunnen besparen. Via datgeldtvoormij.nl	Lokaal
Platform Lage Inkomens Venray (PLIV)	Helpt inwoners bij het doorlopen van de Voorzieningenwijzer en helpt bij het aanvragen van andere regelingen en toeslagen, onder andere door ondersteuning bij het invullen van formulieren.	Lokaal
Taalhuis Horst Venray	Geeft hulp bij het leren van de Nederlandse taal, rekenen, en bij het gebruik van de computer en telefoon.	Lokaal

Bijlage 3. Overzicht moties en amendementen

Moties

Titel	Datum	Aangenomen / verworpen	Verzoek
Grip op het sociaal domein: meedoenbudget	30 maart 2021	Aangenomen	/ Om vóór de kadernota 2022 met een voorstel te komen waarbij de regeling voor het meedoenbudget minder administratieve rompslomp geeft en uitgaat van vertrouwen. Met een bedrag van minimaal €100 per kalenderjaar.
Vrijstelling van giften tot 1200 euro per jaar voor mensen in de bijstand	11 mei 2021	Aangenomen	/ bijstandsgerechtigden zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk vóór 1 juni 2021, een vrijstelling te geven van giften tot 1.200 euro per jaar;
Mensen in armoede.	9 november 2021	Aangehouden (niet aangenomen)	/ Te onderzoeken waar deze groep medeburgers tegen aan loopt en met een voorstel te komen hoe we het vinden en aanvragen van de beschikbare ondersteuning kunnen vereenvoudigen voor deze doelgroep, en hoe we dit bij hen beter onder de aandacht kunnen brengen;
Reservering uitvoering armoede- en schuldenbeleid 2023	8 november 2022	Aangenomen	/ Een startbedrag van 50.000 euro in de begroting te reserveren ten behoeve van de uitvoering van de resultaten van de evaluatie van het armoede- en schuldenbeleid voor het jaar 2023; / In vervolg op de uitkomst van deze evaluatie een voorstel uit te werken op welke wijze de resultaten daarvan vertaald kunnen worden

			in een plan van aanpak en dit aan de gemeenteraad voor te leggen;
Fonds voor energie- en inflatieproblemen (Het Venray Fonds).	8 november 2022	Aangenomen	/ Zo snel mogelijk een Fonds voor energie- en inflatieproblemen in te stellen voorinwoners, organisaties en MKB bedrijven, voor als de lopende regelingen echt geen uitkomst bieden en hierbij bijvoorbeeld een voorbeeld te nemen aan de lijn van de gemeente Venlo; / Vóór de raadsvergadering van januari 2023 met een voorstel aan de raad te komen met passende kaders voor dit fonds;
Toegankelijk maken minimaregelingen tot 150% van de bijstandsnorm	8 november 2022	Verworpen	/ de minimaregelingen toegankelijk te maken voor inwoners met een inkomen tot 150% van de bijstandsnorm;
Pilot proef-samenwonen met behoud van uitkering.	8 november 2022	Aangenomen	/ In het eerste kwartaal van 2023 met eenzelfde pilot te starten als in Tilburg, om samenwonen voor bijstandsgerechtigden mogelijk te maken voor een periode van maximaal zes maanden, zonder dat dit gevolgen heeft voor de hoogte van hun uitkering; / Vóór de Programmabegroting 2024 de pilot te evalueren en extra kosten in beeld te brengen;
Gratis openbaarvervoer voor doelgroepen in de daluren	10 mei 2023	Aangehouden (niet aangenomen)	/ Een multidisciplinair onderzoek te verrichten naar de eventuele invoering van gratis openbaar vervoer in de daluren voor voorgenoemde doelgroepen.
Onderzoek naar het oprichten van een SUN-noodhulpbureau Venray	4 juli 2023	Aangenomen	/ contact te leggen met de Stichting Urgente Noden Nederland om de mogelijkheden van een noodhulpbureau in Venray te verkennen; / een onderzoek naar een noodhulpbureau in Venray te starten en de raad voor de

			behandeling van de begroting 2024 de uitkomsten hiervan te melden;
--	--	--	--

Amendementen

Titel	Datum	Aangenomen / verworpen	Inhoudelijke wijziging
Grip op het sociaal domein	30 maart 2021	Aangenomen	/ Voorkomen van een verlaging van de inkomensgrens voor de individuele inkomensvoet.
Verruiming vermogensnorm kwijtschelding	31 maart 2023	Aangenomen	/ Verhoging van de vermogensnorm voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van 2000 euro.

Bijlage 4. Interviews en bronvermelding

Gesprekspartners

Overzicht geraadpleegde gesprekspartners		
Datum gesprek	Functionaris	Organisatie
13 november 2023	Beleidsambtenaar (ambtelijk contactpersoon onderzoek)	Gemeente Venray
24 april 2024	Lid adviesraad Maatschappelijk werker	Adviesraad sociaal domein Synthese
25 april 2024	Wethouder en ambtenaar	Gemeente Venray
25 april 2024	Beleidsmedewerker WMO Beleidsadviseur maatschappelijke ontwikkeling Beleidsadviseur armoede en schulden	Gemeente Venray
25 april 2024	Maatschappelijke organisaties	Stichting Leergeld Platform Lage Inkomend Venray (PLIV) Platform Sociale Zekerheid (PSZ) Stichting Voedselbank Noord-Limburg
25 april 2024	Senior consulent inkomen Beleidsuitvoerend medewerker participatie Consulent schulddienstverlening Senior consulent re-integratie Coördinator Zorg & Veiligheid Senior consulent WMO	Gemeente Venray

Geraadpleegde schriftelijke bronnen

In de lopende tekst is via voetnoten vermeld op welke documentatie de bevindingen zijn gebaseerd.

